

h

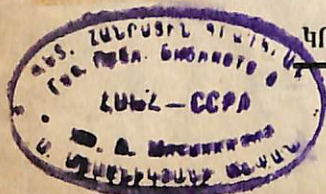
ՄՏԿ-ՆԵՐԻ

3 6 4

ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՔԱՂԱՔԱԺԻՆՆԵՐԻ
ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3384

4-12

ԿՈՒՄԱԿՑԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

3 6 0 6 4 5 6 1933

17 FEB 2010

Պրոկտորներ բոլոր յերկրներ, միացե՛ք:

338.1

4-12 *սե*

Լ. Մ. ԿԱԳԱՆՈՎԻԶ

ՄՏԿՆԵՐԻ ՅԵՎ ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՔԱՂՐԱԺԻՆՆԵՐԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ
ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1010
42703

697
~~11055~~

ԿՈՒՍԱԿՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն 1933

16 MAY 2013

29838

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

4233-91

1. Լ. Մ. ԿԵԳԵՆՈՎԻՉ — ՄՏԿ-ների ՅեՎ, Խորհրդային Միության Կրթության նախարարության կողմից հրատարակված լեզվաբանական հոդվածների ժողովածու։
2. ԵՈՐ ՊԵՏԱԿԱՆ — ԳՅՈՒՂԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՈՐ ՄԵԹՈԴՆԵՐ («ՊԵՎ-ԴԵՅ-Ի» 1933 թվի Հունիսի 17-ի ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂԸ)։
3. ՄԵԲԵՆԱՏՐԱԿՏՈՐԱՆԻ ԿԵՅԵՆՆԵՐԻ ԲԱՆԴԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ, ԿՈՒՆՏԱԿԱՆ ԲԶԻՋԻ ՅԵՎ ԲԱՆԴԱԿԱՆՆԵՐԻ ՈՒ ՇՐՋԱՊՆԵՐԻ ՓՈԽ-ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՍԻՆ. ՀԱՄԿ (Բ) Կ ԿԿ-Ի ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ։

ՄՏԿ-ՆԵՐԻ ՅԵՎ ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՔԱՂԱԺԻՆՆԵՐԻ
ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ընկերներ: «ՄՏԿ-ների և խորհրդատեսությունների քաղաքականների նպատակի ու խնդիրների մասին» ձեզ բաժանված վոլոչման նախագծից դուք տեսնում եք, վոր այդ հարցը դուրս է գալիս սովորական գործնական հարցերի շրջանակներից: Դա կազմակերպական մեծ հարց է՝ կազմակերպական հարցերի լենինյան և ստալինյան լայն ըմբռնումով:

Հիշենք, թե ինչպես եր ընկ. Ստալինը դնում կազմակերպական վերակառուցման հարցը հնգամյակի սկզբում, վերակառուցման շրջանի սկզբում, այդ շրջանի խնդիրների առնչությամբ:

Համկ (բ) Կ Կենտրոնական Կոմիտեյի 1929 թվի ապրիլյան պլենումում ընկ. Ստալինը սոցիալիզմի պատվանդանի վրա ժողովրդական տնտեսությունը վերակառուցման յենթարկելու խնդիրները կապեց այն քաղաքական լոզունգների հետ, վոր տվել եր կուսակցությունը մեր յերկրում կատարված դասակարգային նոր տեղաշարժերի կապակցությամբ, այն է՝ ինքնաքննադատություն ծավալելու, բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարը սրելու, խորհրդային ապարատը զտելու, նոր տնտեսական կադրեր և կարմիր մասնագետներ պատրաստելու, կոլտնտեսային և խորհրդատեսային շարժումն ու կուլակի դեմ հարձակումն ուժեղացնելու, ինքնարժեքն իջեցնելու, պրոֆմիութեանական աշխատանքի պրակտիկան արմատապես բարելավելու, կուսակցությունը զտելու և այլ լոզունգների հետ:

Նա ասաց.

«Այս վերակառուցումն անցկացնելու համար հարկավոր և ամենից առաջ լավացնել և ամրացնել սոցիալիստական շինարարության կադրերը, ինչպես տնտեսական-խորհրդային ու պրոֆմիութեանական, այնպես ել կուսակցական-կոոպերատիվ կադրերը, հարկավոր է սրել մեր բոլոր կազմակերպությունները, մաքրել նրանց ազտից, հարկավոր է բարձրացնել բանվոր դասակարգի և գյուղացիության միլիոնավոր մասսաների ակտիվությունը»:

Կուսակցության XVI համագումարում, 1930 թվի հունիսին, դնելով այն հարցը, թե ինչո՞ւմ է բայլշեիկյան հարձակման եյությունը մեր ներկա պայմաններում, ընկ Ստալինը պատասխանեց.

«Բայլընիկյան հարձակման ելությունը նախ և առաջ այն է, վոր մորիլիզացիայի յենթարկի մեր մասսաների դասակարգային զգոնությունն ու հեղափոխական ակտիվությունն ընդդեմ մեր յերկրի կապիտալիստական տարրերի, մորիլիզացիայի յենթարկի մասսաների ստեղծագործական նախաձեռնությունն ու ինքնագործունեությունն ընդդեմ մեր հիմնարկությունների և կազմակերպությունների բյուրոկրատիզմի, վորը թագցնում է մեր կազմերի ընդերքում յեղած հսկայական ռեզերվները և արգելակում նրա ռզատագործումը...»

Յերկրորդ, բայլընիկյան հարձակման ելությունն այն է, վոր կազմակերպվի պրոֆմիտեինական, կոոպերատիվ, խորհրդային և ամեն տեսակ այլ մասսայական կազմակերպությունների վողջ գործնական աշխատանքի վերակառուցումը՝ համաձայն վերակառուցման շրջանի պահանջների...

Բայլընիկյան հարձակման ելությունը, վերջապես, այն է, վոր մորիլիզացիայի յենթարկվի ինքը՝ կուսակցությունը հարձակման ամբողջ գործը կազմակերպելու համար, ամրապնդվեն և սրվեն կուսակցական կազմակերպությունները...

Ինչպես տեսնում եք, ընկ. Ստալինը կազմակերպական վերակառուցման հարցերը կապում է կուսակցության քաղաքական լուղունգների հետ, մասսաների դասակարգային աշարջությունն ու հեղափոխական ակտիվությունը մորիլիզացիայի յենթարկելու խնդիրների, իրեն՝ կուսակցությանը մորիլիզացիայի յենթարկելու խնդիրների հետ։ Կապիտալիզմի դեմ, թշնամի դասակարգերի դեմ սոցիալիզմի ծավալուն հարձակման վողջ վերակառուցողական շրջանում կուսակցությունը որ որի վրա վերադասավորում է իր կազմակերպությունները։

Մեր հաղթանակները, վորոնց մասին մենք խոսեցինք այստեղ ԿԿ-ի պլենումում առաջին հարցի առթիվ, վորոնց մասին այնքան վառ կերպով խոսեց այստեղ ընկ. Ստալինը, ձեռք են բերված ճիշտ գծի հետևանքով, այդ գլխավոր գծի իրագործման համար ամենուրյա պայքար մղելու հետևանքով։ Նրանք ձեռք են բերված պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր լծակների վերակառուցման հիման վրա, թերությունների ուղղման համար պայքարելու հետևանքով։

Մեր կազմակերպությունների վերակառուցման խնդիրն ամբողջապես իր ուժի մեջ է մտնում այսօր ևս, հատկապես գյուղի նկատմամբ, վորովհետև հրապարակից չի հանված վոչ հետագա սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրը, վոչ էլ հետագա բայլընիկյան հարձակման խնդիրը, ընդդեմ կապիտալիստական տարրերի, ընդդեմ դասակարգային թշնամու, վորը մեր կողմից տակավին չի վսնչացված ու թեև ցրվի է տրված, տեղահան արված, բայց իր ուժերի մնացորդներով տակավին փորձում է դիմադրել սոցիալիզմի հաջող առաջխաղացմանը։

Յեվ պատահական չէ, վոր ընկ. Ստալինը, առաջին հնգամյակի սկզբում դնելով պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր լծակների վերակառուցման հարցը, այժմ, յերկրորդ հնգամյակին անցնելու ժամանակ, ամբողջ սրությամբ առաջադրելով կոլտնտեսությունների կազմակերպական-տնտեսական ամրացման լուղունգները, դնում է ՄՏԿ-ների ու խորհրտնտեսությունների քաղաքական ստեղծելու հարցը, վորպես կուսակցության գյուղի աշխատանքի հերթական խնդիրներին վերաբերող մի հարց, վորպես մի հարց, վոր բղխում է, մեկ կողմից, մեր ուժերի աճումից, իսկ մյուս կողմից՝ մեր գործնական թուլություններից, կազմակերպական աշխատանքի թերություններից։

ՄԵՐ ՆՎԱՃՈՒՄՆԵՐՆ ՈՒ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԲՆԱԳԱԿԱՌՈՒՄ

Չեմ ուզում այստեղ մանրամասնորեն կանգ առնել վյուղատնտեսությունն բնագավառում մեր ձեռք բերած նվաճումներին ընդհանուր հանրագումարային թվերի վրա, այդ մասին բավականաչափ ասվեց արդեն։ Հանձնա՝ կոլտնտեսությունների և խորհրտնտեսությունների մենք գյուղում ստեղծել ենք սոցիալիզմի ամուր տնտեսական պատվանդան։ Մենք ունենք սոցիալիստական կոլտնտեսություններում և խորհրդնտեսություններում արտադրական-տեխնիկական պատվանդանի վիթխարի ընդարձակում։ Դա ուղղակի հիմք է գյուղատնտեսության հետագա վերելքի, մեր ինդուստրիայի համար հումքի և աշխատավորության կենցաղի հետագա բարելավման համար գյուղատնտեսական մթերքների արտադրությունն առավել մեծ ծավալման։ Մենք այժմ ունենք բոլոր հնարավորությունները, վորպեսզի մեր գյուղն արագորեն բարգավաճի, այդ թվում նաև այն յերկրներում և այն մարզերում, վորտեղ այժմ մի շարք շրջաններում խոշորագույն թերություններ են հայտարարված գործնական աշխատանքներում։

Այժմ արդեն շատ կան լավ աշխատող կոլտնտեսությունների և խորհրտնտեսությունների հիմնալի տիպարներ և որինակներ, վորոնք ավելորդ անգամ հաստատում են մեր կոլտնտեսությունների ու խորհրտնտեսությունների վիթխարի հնարավորություններն ու հեռանկարները և աշխատանքի վորակի անմիջական կախումը ղեկավարների վորակից։

Ահա, որինակի համար, Հյուսիսային Կովկասի Կամենակ շրջանի Չերնեցով գյուղի «Առաջին հեծյալ գնդի» անվան կոլտնտեսությունը։ Այս կոլտնտեսությունն որինակելի ձևով է կազմակերպել իր տնտեսությունը։ 700 աշխատունակ կոլտնտեսականներից միայն 7 հոգի 25-ից պակաս աշխուր ունեն (այն էլ պատանիներ և դպրոցականներ են)։

Մեկ աշխատունակ կոլտնտեսականին ընկնում է միջին հաշվով 167 աշխուր—յերկու անգամ ավելի, քան նրա կողքին գտնվող «Կոմինտերն» վատ կոլտնտեսությունը։

Կոլտնտեսությունն աշնանացան ե կատարել պլանից 204 հեկտարով ավելի ե անցյալ տարվանից 634 հեկտարով ավելի, աշնանավար՝ անցյալ տարվանից 970 հեկտարով ավելի:

Կոլտնտեսությունն ունի 6 տարրեր՝ ապրանքային-անասնապահական ֆերմաներ, այդ թվում ձիաբուծական ֆերմա, վորն ունի 273 ցեղային զամրիկ: Ընդամենը կա 2187 գլուխ անասուն, յուրաքանչյուր կոլտնտեսական ընտանիքի 7-ական գլուխ, վորպիսին այդ շրջանի չքավորներն ու սակավագոր միջակները (վորոնցից գերազանցապես բազմաթիվ ե տվյալ կոլտնտեսությունը) առաջ յերեք չեն ունեցել:

Կոլտնտեսությունը զանազան ծառայություններ ե մատուցել կոլտնտեսականներին—բացել ե կոշիկների վերանորոգման արհեստանոց, խոզաբուծական ֆերմայից կայուն գներով խոճկորներ ե բաժանել (այդ խոճկորներն աճեցված են նորմայից դուրս), մսուր ե կաղ-մակերպել, կոլտնտեսության ձիերը տրամադրել ե տնամերձ բանջարանոցները վարելու ե շուկա գնալու համար ե այլն: Յեթե հաշվելու լինենք այդ ծառայությունների արժեքը, ապա նրանք կազմում են յուրաքանչյուր կոլտնտեսական ընտանիքի 200—250 ռուբլի հաստատուն գներով՝ աշխրային վարձատրությունից դուրս:

Այդ արդյունքները կոլտնտեսությունը ձեռք ե բերել մասնավորապես նրանով, վոր զարնան սկզբին աշխատանքի դուրս չգալու համար ընկերական դատի յե յենթարկել 87 կոլտնտեսականի ե տուգանել ե յուրաքանչյուրին 5-ից մինչև 10 ռուբլի, անմիջապես գանձելով այդ գումարը, ինչպես նաև կատեգորիկ կերպով արգելել ե աշխատանքի դուրս չեկողներին շուկա գնալու համար սայլեր տալը: Գոյություն համար դատի յե յենթարկել 33 հոգու (վորից 17-ն իրենց կոլտնտեսականներից, 16-ը հարևան մենատնտեսներից):

Շատ կարևոր ե այն հարցը, թե ինչ են տվել կոլտնտեսությունները կոլտնտեսականներին: Կարևոր ե, առաջին, նրա համար, վոր մենք կոլտնտեսություններ ենք ստեղծում աշխատավորների կյանքը բարելավելու նպատակով, յերկրորդ, վոր մեզ մոտ կան տակավին մարդիկ ե մարդուկներ, վորոնք հաճություն վերցնում ե ունցնում են բոլոր դժվարությունները, բոլոր միջոցները, վորը կուսակցությունը յերեք չի քողարկել, այլ, ընդհակառակը, բացահայտել ե ու բացահայտում ե. նրանք այդ վերցնում ե ունցնում են, վոր վարկաբեկեն կոլտնտեսությունների իրեան ե վիժեցնեն կուսակցության քաղաքականությունը:

Մենք այժմ ունենք արդեն հազարավոր կոլտնտեսություններ, վորոնք վոչ միայն լավ են կազմակերպել իրենց տնտեսությունը, այլև արդեն իսկ տալիս են հիանալի արդյունքներ կոլտնտեսականների կյանքը բարելավելու իմաստով: Կրեբեմ միքանի որինակ:

Ահա թե ինչ ե պատմում «Սոց. դեմոկրատի» թերթի բրիգադը Կենտր. սեահող մարզի Նովոսիլովսկի շրջանի «Հաղթանակի արշավույս»

Կոլտնտեսության մասին: Նա կազմվել ե 1929 թվին, նախկին իշխան Յուսուպովի հողերի վրա, ուր հեղափոխությունից հետո գաղթեցին հարևան կալվածատիրական Սլոնովկա գյուղի գյուղացիները:

Ցարական Սլոնովկայում հողը 20—25 վերստ հեռու յեր, ընդ-վորում միքանի սաժենի հասնող կտորներով ցվրված 15—17 տեղ: «Հաղթանակի արշավույս» արտելում ամեն ինչ ձեռքի տակ ե գտնվում: Ցան շեմքից դուրս անասունների բակերն են, ջրաղացը, դաշտը, դեղերը, ձակնդեղի շեղջերը, սիլոսը:

Յուսուպովի հողերի նախկին վարձակալների բերած արտադրություն գործիքներն են յեղել՝ 25 արոր, 20 փայտե փոցիս, 10 ձիաքարշ գութան: Այժմ կոլտնտեսության հողերին սպասարկում ե Նովոսիլովսկի մեքենատրակտորային կայանը, վորն ունի 57 տրակտոր: Մեքենատրակտորային կայանի ոգնությունը բերքահավաքի բոլոր աշխատանքները կոլտնտեսությունում 1932 թվին մեքենայացվեցին ե վերջացվեցին 15 օրում:

«Հաղթանակի արշավույս» կոլտնտեսության բերքը 1930—1932 թվականներին, 3 տարում, հետևյալն ե յեղել՝ վարսակ՝ 1 հեկտարից 15 ցենտներ, ցորեն՝ հեկտարից 13 ցենտներ, գարի՝ 13 ե կես ցենտներ:

Մենատնտես հատվածի միջին բերքը Նովոսիլովսկի շրջանում նույն տարում յեղել ե. վարսակ՝ 7 ցենտներ, աշնանացան ցորեն՝ 3 ցենտներ: Ահա, ընկերներ, այստեղ՝ 14 ե 13, այստեղ 7 ե 3:

Բառադաշտի փոխարեն կոլտնտեսությունը մտցրել ե յոթաշտային ցանքասփոխություն: Մաքուր ցելի 50 տոկոսը պարարտացվում ե աղբով: Առաջին անգամ դործադրում են սուպերֆոսֆատ: 1930 թվին ցորենը սուպերֆոսֆատով պարարտացված ցելից տվեց հեկտարին 30 ցենտներ բերք: Ցանվում ե առվույտ, մտցվում ե զբաղված ցել, սիլոսային կուլտուրաներ: Վատորակ սերմացուն վտարված ե կոլտնտեսությունների սահմաններից:

Կոլտնտեսությունը լրիվ կատարել ե հացամթերման պլանը, իսկ մսի արտադրանքի հանձնման պլանը կոլտնտեսությունը կատարել ե դեռ նախքան հոկտեմբերի 1-ը: Վողջ ապագա ցանքատարածության համար լրիվ հավաքված ե սերմացուի ֆոնդը: Ստեղծված ե ապահովագրական ֆոնդ: Ամբողջ տարվա համար կազմված են հանրայնացված անասունների անհրաժեշտ կերի ե ֆուրաժի ֆոնդերը:

Արտելն ունի ընդամենը 78.880 ռուբլի յեկամուտ: Մեկ տնտեսության ընդհանուր յեկամուտը կազմում ե միջին հաշվով 2040 ռուբլի:

Մեկ աշխորին ընկնում ե՝

1 կիլոգրամ 595 գրամ վարսակ, 700 գրամ ցորեն, 335 գրամ գարի, 532 գրամ կորեկ, 3 կիլոգրամ կարտոֆիլ, 1 կիլոգրամ բանջարանոցային մթերք ե ձմերուկ, 46 գրամ մեղր, 30 գրամ միս, 50 գրամ

արեւածաղկի յուղ, 5 գրամ բուրդ, 3 կիլոգրամ բազուկ, 7 կիլոգրամ սիլոս-
Փողով 1 աշխուրին ընկնում է 1 ու. 36 կւ: Մեկ ընտանիքին տա-
րեկան միջին հաշվով 728 ուրբի:

«Հաղթանակի արշալույս» կոլտնտեսութիւնում 2—3 անգրազեա-
կա: Բոլոր յերիտաօարդները, մինչև 18 տարեկան բոլոր յերիտաները
զլխովին դպրոց են ընդգրկված: Անցյալ տարի 1-ին աստիճանի դըպ-
րոցից բացի բացվեց նաև կոլյերիտ դպրոց: Այնտեղ սովորում են 30
պատանիներ. 40 տանը յերկու դպրոց: Բայց կոլտնտեսականներին
այդ քիչ է: Ուստի 20-ից ավելի մեծահասակներ սովորում են Սլոնով-
կայի կոլյերիտ դպրոցում, վորտեղ նրանց համար կոլտնտեսութեան
միջոցներով հատուկ հանրակացարան է կառուցված: Չկա վոչ մի տուն,
վոր թերթերի կամ ժուրնալի բաժանորդ չլինի: Միջին հաշվով յուրա-
քանչյուր տան ընկնում է 2,5 հրատարակութեան: 75 թերթ և 64
ժուրնալ է ստանում «Հաղթանակի արշալույս» կոլտնտեսութիւնը:

«Հաղթանակի արշալույս» կոլտնտեսութիւնում կան մշտական
մսուրներ, կա մանկապարտեզ: Յերիտաները զլխովին պիտիւնական
կազմակերպութեան մեջ են գտնվում: Դպրոցում կա ռադիո, կինո,
գրադարան:

«Հաղթանակի արշալույս» արտելն իր ծավալով, հողային և այլ
պայմաններով Կենտրոնական սեահողային մարզի հյուսիսային մասի
սովորական տիպիկ տնտեսութեան է հանդիսանում: Նրա հաղթանակ-
ներն արդյունք են ակտիվի հմուտ ղեկավարութեան, համերաշխ աշ-
խատանքի, կուսակցական կազմակերպութեան կենդանի նախաձեռ-
նութեան, յեռուն կյանքի: «Սոցիալիստիկեակոյե զեմէդելիս» թերթի
բրիգադն առանձնապես ընդգծում է կոլտնտեսութեան կազմակերպչի
հին պարտիզան և հեղափոխական Յեմվոկիմ Ստեպանովիչ Գորկու-
շեվի խոշոր ծառայութեանները: Ամուր ղեկավար, մասսովիկ, հիանալի
գիտի գյուղատնտեսութիւնը, խոշոր տարածութեան վրա անուն-
ազգանունով գիտի վոչ միայն յուրաքանչյուր առանձին գյուղացու,
այլև նրա յերիտաներին ու մերձավորներին:

Վոչ միայն հազարավոր և տասնյակ հազարավոր կոլտնտեսու-
թիւններում, այլև բովանդակ խՍՀՄ-ում զգալիորեն բարձրացել է
կոլտնտեսական գյուղացիութեան կուլտուրական մակարդակը: Յեթի
1920 թվին մենք ունեյինք ընդամենը զրազետներ 32 տոկոս, ապա
1930 թվին գրադետները 67 տոկոս, իսկ 1932 թվին արդեն 90 տո-
կոս են կազմում: Առավել էա ապշեցուցիչ են առանձին ազգային հան-
րապետութեաններին վերաբերող որինակաները: Այսպես, որինակ, կալ-
միկիայում գրադետութեանը 1920 թվին 2,3 տոկոս էր կազմում, 1932
թվին՝ 90 տոկոս: Բելոռուսիայում 1913 թվին 24 տոկոս, 1932 թվին՝
90 տոկոս: Հենց միայն 1931 — 32 թվին գյուղի անգրադիտութեան
վերացման դպրոցներում սովորում էյին մոտ 3 միլիոն չափահաս
գյուղացի, խՍՀՄ-ի անգրադիտութեան վերացման վողջ ցանցում սո-
վորող 3,8 միլիոն չափահասների ընդհանուր թվից:

Աճել է կոլտնտեսականներին սպասարկող կուլտուրական և կեն-
ցաղային հիմնարկների ցանցը: 1929 թվին կար 20 հազար խրճիթ-
ընթերցարան, կարմիր անկյուն և կոլտնտեսական ակումբ, իսկ 1932
թվին՝ 40 հազար, 10 հազար էլ գյուղացու տներ և սոցիալիստական
կուլտուրայի շրջանային տներ:

1929 թվին գյուղում տպագիր և ապակետիպ թերթերը միավոր-
ներով էյին հաշվվում: 1932 թվին 2000 շրջանային տպագիր թերթերից
բացի կա 200 տպագիր թերթ ՄՏԿ-ներում, 104 տպագիր և մոտ 3000
ապակետիպ թերթեր խորհրտնտեսութեաններում, ՄՏԿ-ներում ու տն-
միջապես կոլտնտեսութեաններում, ինչպես նաև մոտ 200 հազար պա-
տի թերթ կոլտնտեսութեաններում և նրանց բրիգադներում:

Միայն ՌՍՖՍՀ-ում 1930 թվին գյուղում մանկամսուրներում
ընդգրկված էր 511 հազար յերիտա, իսկ 1932 թվին՝ 3 ու կես միլիոն
յերիտա: Միայն 1932 թվին գյուղական մսուրի աշխատողների կար-
ճատն դասընթացներով անց են կացել 108 հազար հոգի: Տասնյակ
և հարյուր հազարավոր կոլտնտեսականներ սովորել են տրակտորիստ-
ների, կոմբայներների, բրիգադիւրների, դաշտաւարների, ազրոտեխնիկ-
ների, խրճիթւարների, հաշվետարների, անասնապահների և այլ դաս-
ընթացներում: Տասնյակ հազարավոր կոլտնտեսականներ առաջ են
քաշվել աշխատելու խորհուրդների, սպառկոոպերացիայի, զանազան
տնտեսական և այլ մարմինների ապարատներում: Հարյուր հազարա-
վոր կոլտնտեսականներ սովորում են տեխնիկումներում ու բանֆակ-
ներում, տասնյակ հազարավորներ՝ բուհներում:

Հունվարի սկզբին Մոսկվայում կայացավ Հյուսիսային Կովկասի
և Ուկրայինայի կոլտնտեսութեանների բրիգադիւրների խորհրդակցու-
թիւնը: Ահա նրանցից մեկի հետ տեղի ունեցած զրույցի գրանցումը:

Տրուսկո — Մինիւնիկովի շրջանի Հոկտեմբերի ան-
վան կուլտնտեսութեան բրիգադիւր, Դնեպրոպետրով-
սկի մարզից, մի մարզ, վորտեղ, ինչպես հայտնի յե, թերու-
թիւններ շատ կան: Այդ բրիգադիւրը հետեյալը պատմեց.

«Մինչև 1928 թիջն ապրել էմ հորս անհատական տնտեսութեու-
նում: Հորս ընտանիքը բաղկացած էր 12 շնչից, իսկ հողն ընդամենը
4 հեկտար էր, կար մեկ ձի և մեկ կով: 8-ից մինչև 17 տարեկան հա-
սակը ծառայել էմ կալվածատեր Պետկոյի մոտ: 3 տարի հորթ էմ արա-
ծացրել, 2 տարի կիսաբանվոր էմ յեղել, հետո աշխատել էմ իրրե սե-
վագործ բանվոր: Յերը հոտաղ էյի, կալվածատեր Պետկոն իմ աշխա-
տանքի դիմաց տալիս էր հաց, հարդ կամ տարեկան 15 ուրբի փող:

Յերը անհատական տնտեսութեան մեջ էյի, յեկամուտս կազմում
էր տարեկան 170—200 ուրբի: Աղքատ էյինք ապրում շնորհիվ բա-
նող անասունի պակասի: Սովորական ուտելիքը հացն էր ու կար-
տոֆիլը, շատ սակավ՝ մեղեղն:

1925 թվին գնացի Կարմիր բանակ գինվորական ծառայութեան:
Ծառայեցի 2 տարի: Կարմիր բանակում կրտսեր հրամկազմ էյի (Չոկի

հրամանատար), քաղաքագիտություն սովորեցի խմբակներում: Մասնակցում եյի պատի թերթերին, կարդում թերթեր և գրքեր»:

Պետք է, իմիջի այլոց, ասեմ, վոր կոլտնտեսությունների լավ դեկավարների և ակտիվիստների մեծ մասն անցել և կարմիր բանակի դպրոցը:

«Կոլտնտեսություն եմ մտել 1930 թվին: Կյանքը կոլտնտեսությունում անհամեմատ լավ է, քան կյանքը անհատական տնտեսությունում, չխոսելով արդեն այն ժամանակվա մասին, յերբ բատրակություն եյի անում կալվածատեր Պետկոյի մոտ: 1931 թվին յես և կինս կոլտնտեսությունում վաստակեցինք մոտ 400 ռուբլի, 1932 թվին յես և կինս միասին արդեն վաստակեցինք 1600 ռուբլի: Ամբողջ տարվա համար ապահովված ենք հացով և կարտոֆիլով, մեր բանջարանոցից ստացած բանջարեղենով: Ունեմ մի խոճկոր և չորս հով: Իմ բանջարանոցից վաճառել եմ մինչև 150 ռուբլու բանջարեղեն:

Վորդիս 8 տարի սովորում ե դպրոցում, իսկ աղջիկս 3 տարի դաշտային աշխատանքների ժամանակ գտնվում ե կոլտնտեսության կազմակերպած մանկամսուրներում: Կինս աշխատում ե իրրե կթող: Մասնակցում ե կոլտնտեսական ժողովներին, արտադրական խորհրդակցություններին: Բաժանորդ եմ «Արարոն» և «Կրեստյանսկոյե սելո» թերթերին:

1932 թվին գնել եմ 370 ռուբլու մանուֆակտուրա: Ունեմ յերկարաճիտ կոշիկ, կոշիկ, կրկնակոշիկ, 3 ձեռք կոստյում: Կինս և յերեխաներս վոտնաման և հագուստ ունեն: Ունեմ բամբակ հագցրած տաք բաճկոն, բայց ուզում եմ ունենալ մուշտակյա տաք վերարկու:

Կոլտնտեսականների 1932 թվի յեկամուտը 1930—31 թվի համեմատությամբ աճել ե: 1931 թվին 1 աշխուրի դիմաց ստացել ենք 1 կիլոգրամ 300 գրամ, իսկ 1932 թվին՝ 2 կիլոգրամ 300 գրամ: Յես ինքս 1931 թվին կնաջս հետ միասին ամբողջ տարվա համար ստացել եմ 33 փութ հաց, իսկ 1932 թվին ավանտի կարգով 30 փութ և դեռ լրացուցիչ հասնում ե մոտ 15 փութ:

Մեր կոլտնտեսության համար, վորը բաղկացած ե 54 տնտեսությունից, այս տարի Դնեպրոտորգից 17 հազար ռուբլու միայն մանուֆակտուրա յե բաց թողնված, չհաշված այն, ինչ սպառկոողներացիայի գծով ե ստացվում:

Այդ կոլտնտեսություններն իրենց հաջողությունները ձեռք են բերել այնպիսի պայմաններում, վորոնք տիպիկ են նաև մյուս կոլտնտեսությունների համար:

Նրանց որինակաները ցայտուն կերպով ցույց են տալիս, թե այժմ արդեն ինչպիսի արդյունքների կարող են հասնել մեր բոլոր կոլտնտեսությունները՝ ճիշտ, բայելիկյան ղեկավարության ղեկաբերում:

Ղեկավարության վորակի վիթխարի նշանակությունը հաստատվում ե վոչ միայն այն կոլտնտեսությունների լուսարանումով, վոր-

րոնք նվաճումներ ունեն, այլև այն կոլտնտեսությունների լուսարանումով, վորտեղ անագին քանակությամբ թերություններ կան, վորտեղ տնտեսությունը վատ ե կազմակերպված և արդյունքները դեռևս ծայրաստիճանի անբավարար են: Դժբախտաբար, այդպիսի կոլտնտեսություններն անագին քանակություն են կազմում: Կարելի յե որինականեր բերել իրար կողքի գտնվող յերկու կոլտնտեսությունից, վորոնցից մեկը լավ ե աշխատում, իսկ մյուսը վոչ մի բանի պետք չէ: Այսպես, որինակ, Չերնեցովո գյուղի Առաջին հեծելազորի անվան կոլտնտեսության կողքին, վորի մասին յես խոսեցի, 12 կիլոմետր հեռավորության վրա գտնվում ե նույն Կամենսկի շրջանի Նովոյասի-նովո գյուղի «Կոմինտերն» կոլտնտեսությունը:

7 ղեկավար աշխատողներից 5-ը ծառայել են սպիտակ բանակում իբրե յենթասպաներ և ակտիվ կամավորներ, կոլտնտեսական «ակտիվում» 14 յենթասպաներ կան:

Կոլտնտեսությունն ունի 270 տնտեսություն: Աշխարհապահությունը կոլտնտեսությունում ցածր ե: 800 աշխատունակներից 102-ը վաստակել են 20-ից մինչև 50-ական աշխուր, իսկ 67-ը՝ 20-ական աշխուրից ել պակաս: Միջին հաշվով 1 աշխատունակ կոլտնտեսականին ընկնում ե 70 աշխուրից պակաս:

Գրեթե 2 շաբաթ կալսիչն աշխատել ե առանց 32 ատամի, փչացնելով հացահատիկի գրեթե կեսը:

Չնայած յեղել ե չբարձած կոլտնտեսական ամբար, բայց և այնպես հացահատիկը լցրել են կոլտնտեսականների անհատական ամբարները, վորտեղ և նա հափշտակվել ե: Այդպիսով հափշտակվել ե 2000 ցենտներից ավելի հացահատիկ:

Առաջին հեծելազորի անվան կոլտնտեսությունից վերցրել են լսկոմորիլը և ջարդել: Առաջին հեծելազորի անվան կոլտնտեսության բուժքիթային բրիգադին վարչության անդամներն ուժեղ դիմադրություն են ցույց տվել: Կոմինտերնի անվան այդ կոլտնտեսությունը բացառիկ վատ փիճակի մեջ ե գտնվում: Ինչպես յերևում ե, ընկ. Բուդյոնին «Առաջին հեծելազորում» «Կոմինտերնի» ընկ. Մանուիլ-կուց «առաջ ե անցել»: (Ծիծաղ):

Սալսկի շրջանի Շարլինսկ գյուղի Բուդյոննու անվան լավ կոլտնտեսության կողքին, վորին գլուխ կանգնած ե անկուսակցական, նախկին դասակի հրամանատար, վորտեղ գերակատարված են աշնանացանի և աշնանավարի պլանները, վորտեղ կա ամուր աշխարհապահություն, կոլտնտեսականների տրամադրությունն առողջ ե ու կայտառ, վորովհետև աճում ե կոլտնտեսական անասնապահությունը, ընդվորում միայն բանջարանոցներից ստացել են 22 հազար ռուբլի յեկամուտ, առատորեն հնձել են խոտը Բուդյոննու անվան հարևան ձիաբուժարանում և 40 հազար փութ խոտով ապահովել են կոլտնտեսության ու կոլտնտեսականների հանրայնացված ե անհատական բոլոր անասուններին,—այդ կոլտնտեսության կողքին մենք տեսանք նույն

գյուղխորհրդի «Խլիչի ուղի» կոմունան, վորն ավելի յերկար գոյութիւն ունի, քան այդ կոլտնտեսութիւնը, բայց վատ վիճակի մեջ է գտնվում: Այս կոմունան գոյութիւն ունի 1923 թվից, մինչև անցյալ տարի գործը հաջող է գնացել, բայց մեռավ նրա նախագահ Գետմանը, կոմունիստ և լավ պարտիզան, բլիշը նրա փոխարեն առաջ քաշեց ծայրաստիճանի թուլ կուսակցական՝ տրակտորիստ Բիրիկին, վորը յերկու խոսք իրար կապել չի կարող, հանձնարարված գործը չի սիրում և իրը նախագահ աշխատել չի ուզում:

Փաստորեն աշխատանքն սկսեց ղեկավարել մի դաշտավար՝ խարդախաբարո յենթակուլակներից մի տղա, վորը խառնեց հաշվառումը, կոմունայում անտնտեսավարութիւն է տիրում, յեղիպատեցորենը գետնոյնմբերին ել չեր հավաքվել, հագին ցորեն անկախել ֆնաց: Կուսբջիջում 16 կուսանդամ կա և 20 թեկնածու, բայց հենց նրանք են խախտում աշխարհապահութիւնը և գերվել են կուլակային տարրերին:

Կամ, որինակի համար, Ողեսայի մարզի Վոդնեսենսկի շրջանի Ռակովկա գյուղի «61 Կոմունարի» անվան կոլտնտեսութիւնը, վորտեղ 209 տնտեսութեան համար աշխատում է 19 (!) հոգուց բաղկացած վարչական անձնակազմ: Նախագահից բացի կա վճարովի քարտուղար և գանձապահ (թեև դրամարկղում շատ չնչին փող կա), 2 հաշվետար, 3 պահեստապետ և այլն: 37 հազար աշխուրից վարչական անձնակազմին ընկնում է 7 հազար աշխուր: Կոլտնտեսութեան անդամներից շատերը (առավելապես ունեւորներից) 300—400-ական ուրլի պարտք ունեն, այդ պարտքը չի գանձվում, իսկ ըստ աշխուրերի բաշխելու համար անշնան գումար է նախատեսված: Այլուր 60 տոկոսը բաժանել են հանրային սննդի ձևով, այսինքն այնպիսի մի ձևով, վորը չի խթանում աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացմանը և աշխատանքի դուրս գալուն: Շատ կոլտնտեսականներ ունեն 20—30-ական աշխուր ամբողջ տարվա համար:

Վատ տնտեսավարող, աշխատանքը վատ կազմակերպող, աշխարհապահութեան բացակայութեամբ տառապող այդպիսի վատ կոլտնտեսութիւնների որինակները շատ են, և մենք այդ որինակները բերում ու բացահայտում ենք նրա համար, վորպեսզի ուղղենք գործը: Ամբողջ խառնութեամբ հայտաբերելով մեր թերութիւնները, մենք ջանջախել ենք և կջանջախենք կուլակային իգեոյգներին ամեն մի փորձ, վորոնց նպատակն է ոգտագործել կոլտնտեսութիւնների թերութիւնները կոլտնտեսութիւնների գաղափարը ող ցնդեցնելու համար:

Կոլտնտեսային շարժումն այժմ ավելի ամուր է, քան յերեկոցի: Մենք այժմ վոչ միայն չունենք կոլտնտեսութիւնից դուրս գալու ղեկքեր, այլ, ընդհակառակը, մենք ունենք նոր հոսանք դեպի կոլտնտեսութիւններ: Կոլտնտեսային շարժումն ընդհանուր առմամբ

բարձրացրել է մեր գյուղի կուլտուրական և քաղաքական մակարդակը:

Կոլտնտեսային սխտեմը մեզ տալիս է կոլտնտեսականների կուլտուրական և տնտեսական դրութեան արմատական բարելավման նշանակալի որինակներ: Այնտեղ, վորտեղ աշխատանքը վատ է դրված, վորտեղ ղեկավարներն իրենց բարձրութեան վրա չեն կանգնած, մենք ունենք վատ տնտեսութիւն, վատ կոլտնտեսութիւն: Դժբախտաբար, մեր կոլտնտեսային գործի և կազմակերպութիւնների ղեկավարների զգալի մասը, այդ թվում թե ՄՏԿ-ներում և թե խորհրտնտեսութիւններում, գեոսն պատշաճ բարձրութեան վրա չեն կանգնած:

ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԹՇՆԱՄՈՒ ՆՈՐ ՏԱԿՏԻԿԱՆ ՅԵՎ ՄԵՐ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ՈՐԻՆԱԿՈՎ

Գյուղատնտեսութեան բնագավառում և գյուղի քաղաքական պայմանների մեջ մեր ձեռք բերած նվաճումները, ինչպես նաև գործնական աշխատանքի թուլութիւններն ու թերութիւնները, ցայտուն կերպով դրսևորվում են այնպիսի մի գործում, ինչպիսին են հացամթերութիւնները: Դուք գիտեք, վոր հացամթերութիւնները շարունակ, հեղափոխութեան բոլոր տարիների ընթացքում, յեղել են այնպիսի մի հարց, վորի շուրջը յեռացել է դասակարգային պայքարը և կուսակցութեան ներսում յեռացել են այն տարրերի կրքերը, վորոնք անդրադարձել են դասակարգային թշնամու դիմադրութիւնը, կուլակային տրամադրութիւնները:

Ի՞նչ են ցույց տալիս հացամթերութիւնները մեր ուժի գնահատման խնդրում և գործնական աշխատանքի ինչպիսի թուլ բնագավառներ են բաց անում նրանք: Ի՞նչ են ցույց տալիս հացամթերութիւնները դասակարգային պայքարի կոնկրետ ձևերի վերլուծման տեսակետից:

Ընկ. Ստալինն իր գեկուցման մեջ արդեն տվյալներ բերեց հացամթերման չափի մասին: Պարզ է բոլորիս համար, բոլոր նրանց համար, ովքեր աշխատել են հացամթերութիւնների գծով,— վոր ներկայի հացամթերութիւններն ու նրանց թերութիւնները վոչ մի կերպ չեն կարող համեմատվել նախկին հացամթերութիւնների ու նրանց դժվարութիւնների հետ, թե իրենց սոցիալական ելութեամբ և թե իրենց քաղաքական իրադրութեամբ արմատապես տարբերվում են այն հացամթերութիւններից, վոր մենք ունեցել ենք հնգամյակից առաջ և հրեգամյակի սկզբում:

1928—29 թվերին յես առիթ եմ ունեցել հացամթերութիւնների առնչութեամբ լինելու Ուրալում և Սիբիրում: Այն ժամանակ մենք գյուղում ունեյինք կուլակի բացահայտ յերույթներ: Կուլակները բացահայտ դիմադրութիւն էին ցույց տալիս, բացահայտ կերպով առում էին «Մենք ձեզ հաց չենք տա, մեզ առևտրի լիակատար ազատութիւն տվեք, մեզ հնարավորութիւն տվեք հացը վաճառելու փութը 15 ուրբ»

լով: Ի՞նչ եք կպել չքավորներին, հենվում եք այդ լողերի վրա: Ուժը մենք ենք: Հացը մեզ մոտ է»:

Նրանց արտահայտիչներն էլին կոնդրատյեվաիանները, իսկ մեր կուսակցություն մեջ՝ բավականաչափ հայտնի անուններ, վորոնք փորձում էին կուլակին փրկել նրանով, վոր պայքարում էին այսպես կոչված արտակարգ միջոցների դեմ, վորոնք, ինչպես հայտնի չէ, այն ժամանակ գործադրվում էին կուլակային տարրերի նկատմամբ:

Յեթե այն ժամանակ կուսակցությունը հարձակում չսկսեր կուլակի վրա, յեթե նա արտակարգ միջոցներ չծավալեր, յեթե նա չծավալեր ինքնապարտավորությունների ձևերը (գուր հիշում եք, թե ինչպես այս ամբողջից աջ ուկրոնիստները հարձակվեցին ինքնապարտավորությունների ձևի վրա),— կուլակն իր հետևից կտաներ միջակների գգալի խմբեր, և մենք չէինք ունենա կոլտնտեսությունների համար նախապատրաստված գյուղ, չէինք ունենա այն հաղթանակները, վոր ունենք այժմ: Պայքարը կուլակի դեմ, մասսաների կազմակերպումն ինքնապարտավորությունների շուրջը, ոժանդակող հանձնաժողովների կազմակերպումը, լավագույն չքավորների և միջակների կազմակերպումը հացամթերումների կատարման համար, խորհուրդների և կուսակցության շուրջը,— այս ամենը հող, հիմք ստեղծեց կոլեկտիվացման ծավալման համար:

Ի՞նչ ունենք մենք այժմ: Այժմ, յերբ գյուղ ես գալիս, տեսնում ես, վոր ներկա դրությունը վոչ մի կերպ չի կարելի համեմատել այն դրության հետ, վոր կար առաջ: Այժմ գյուղում կա մեր հզոր կազմակերպությունը, տնտեսական և կազմակերպական ներգործություն ուժեղագույն լծակները, կա այնպիսի մի մասսա, վորը յերբեմն անգիտակից է, — յես այդ մասին դեռևս կխոսեմ, — բայց մեր ղեկավարությունը անցել է կուլակի դեմ պայքարելու և նրան վերացնելու դրություն: Դա մեր գյուղն է:

Կուլակային տարրերն այժմ բացահայտ կերպով հանդես չեն գալիս և ստիպված են դիմակավորվել, կոլտնտեսականներ ձևանալ: Յեթե այժմ ես մենք գյուղում դեմ ենք առնում մի ամբողջ շարք թերությունների, դժվարությունների, ապա այդ բոլորում է մեր աշխատանքի թուլությունից և վոչ յերբեք ուժերի դասակարգային դասավորումից գյուղում: Դասակարգային ուժերի դասավորման տեսակետից գյուղում մենք այժմ ուժեղ ենք առավել քան յերբեկեց: Դրանով ել բացատրվում է այն փաստը, վոր, չնայած դժվարություններին, մենք վերջին յերկու տարում մթերեցինք 2 և կես միլիարդ փութ հաց, այսինքն ճիշտ այնքան, վորքան մթերվել է 5 տարում Նախքան հնգամյակը (այսինքն 1923 — 28 թվերին): Սակայն 1932 — 33 թվին հացամթերումներն ընթանում են ավելի մեծ դժվարություններով, քան 1931 — 1932 թվին:

Կոլտնտեսությունների աշխատանքներում յեղած թերություններն ու հացամթերումների կատարման դժվարություններն առաջա-

նում են նրանից, վոր կոմունիստների կողմից կոլտնտեսությունները ճիշտ չեն ղեկավարվում, վոր կուսակցականները ճիշտ գործնական աշխատանք չեն կատարում, չեն կարողանում պայքարել դասակարգային թշնամու դեմ, չեն կարողանում ճիշտ ուղղություն տալ մեր ուժերին:

Կարիք չկա մանրամասնորեն կանգ առնել այն բանի վրա, վոր դասակարգերը դեռ գոյություն ունեն և վոր դասակարգային պայքարը դեռ շարունակվում է, և շատ սուր կերպով: Այդ մասին բավական մանրամասնորեն ասաց ընկ. Ստալինը թե Գաղբյուրոյի ու ԿվՀ-ի նախագահություն նոյեմբերի 27-ի միացյալ նիստում արտասանած ճառում և թե միացյալ պլենումում իր տված ղեկուցման մեջ: Ամեն մի բայդեկի համար պարզ է, վոր դասակարգային թշնամիների դեմ հարկավոր են պայքարի սուր միջոցներ, հարկավոր է գործադրել պրոլետարական դիկտատուրայի ամբողջ ուժն ու հզորությունը: Դա այժմ կարծես պարզ է անգամ ընկ. ընկ. Ռիկովին, Տոմկոն և Բուխարինին, վորոնք դասակարգային պայքարի մարման տեսարաններ էին:

Բայց հարցը միայն այն չէ, վոր ընդհանրապես հասկանան, թե դասակարգային պայքար գոյություն ունի, այլև այն, վոր կարողանան յուրաքանչյուր տվյալ վայրում, տվյալ ետադում քննել դասակարգային պայքարի կոնկրետ դրսևորումները:

Հացամթերումների որինակից ամենայն պարզությունը յերևում է, թե մեր կոմունիստներից ինչքան շատ մարդիկ չեն հասկացել նոր պայմանները, դասակարգային թշնամու նոր տակտիկան, չեն կարողացել մարքսիստորեն, լենինարար, մեկ կոնկրետ փաստի հիման վրա բաց անել, քանզի դասակարգային թշնամու նոր տակտիկայի ամբողջ կծիկը:

Ստանալով առանձին փաստեր հացամթերումների ընթացքի վերաբերյալ, մասնավորապես Հյուսիսային Կովկասում, ընկ. Ստալինը, մեզ տեղերն ուղարկելով, այդ առանձին փաստերի հիման վրա մեզ պայքարի հստակ ուղի տվեց վոչ թե պարզապես հացամթերումների պլանի կատարման համար, այլ պայքարի ուղի կոլտնտեսականների համախմբման համար, պայքարի ուղի ցանքսի ու հացամթերման սարտաժ կազմակերպող դասակարգային թշնամու դեմ: Առանց մեր շուրջը կատարվող իրադարձություններն ընդհանրացնելու, իմաստավորելու այդ կարողության մենք չէինք կարողանա ծավալել մեր ուժերը կուլակի կողմից կազմակերպած՝ ցանքսի ու հացամթերումների սարտաժի դեմ մղվող պայքարում:

Ընկ. Ստալինը Գաղբյուրոյի և ԿվՀ-ի նախագահություն նոյեմբերի 27-ի միացյալ նիստում արտասանած ճառում ասաց, վոր հացամթերման բնագավառում յեղած թերությունները տարվա դժվարությունները բացատրվում են յերկու հանգամանքով:

«ա) նրանով, վոր կոլտնտեսություններն ու խորհանտեսություններն

ներն են խցկվել հակախորհրդային տարրերը և այնտեղ ֆլասարարու-
թյուն են կազմակերպում, բ) նրանով, վոր մեր գյուղական կոմու-
նիստները զգալի մի մասը վոչ-ճիշտ, վոչ-մարքսիստական մոտեցում
ունի կոլտնտեսութունների և խորհրդային կոլտնտեսութունների նկատմամբ...

...Մեր գյուղական և շրջանային կոմունիստները խիստ իրեալա-
կանացնում են կոլտնտեսութունները: Նրանք յերբեմն կարծում են,
թե քանի վոր կոլտնտեսութունը տնտեսության սոցիալիստական ձև
է հանդիսանում, ապա դրանով ամեն ինչ տրված է և կոլտնտեսու-
թյուններում վոչ մի հակախորհրդային կամ սաբուտաթնիկային բան
չի կարող լինել, իսկ յեթե կան սաբուտաթի և հակախորհրդային յե-
րևույթների փաստեր, ապա պետք է այդ փաստերի կողքով անցկե-
նալ, վորովհետև կոլտնտեսութունների նկատմամբ կարելի չէ միայն
համոզելու միջոցով գործել, իսկ հարկադրման մեթոդներն անգործա-
գրելի յեն առանձին կոլտնտեսութունների և կոլտնտեսականների
նկատմամբ: Կարիք չկա ասելու, վոր կոլտնտեսութունների վերաբերյալ
այդպիսի հայացքը վոչ մի առնչություն չունի լենինիզմի հետ: Լենի-
սյանները յերբեք չպետք է իրեալականացնեն կոլտնտեսութուններն
ու կոլտնտեսականներին: Նրանք պետք է լուրջ ու կոնկրետ կերպով
նայեն իրերի վրա, առանց վորևէ ֆետիշիզմի՝ կոլտնտեսութունների
և կոլտնտեսականների նկատմամբ:

...Ի՞նչ է կոլտնտեսական գյուղացիությունը: Կոլտնտեսական
գյուղացիությունը բանվոր դասակարգի դաշնակիցն է: Այդ գյուղա-
ցիության վիթխարի մեծ ամասնությունը խորհրդային իշխա-
նության հենարանն է հանդիսանում գյուղում: Բայց այդ դեռևս չի
նշանակում, թե կոլտնտեսականների և կոլտնտեսութունների մեջ չեն
կարող լինել խորհրդային իշխանությանը դեմ գնացող, ֆլասարարու-
նին աջակցող, հացամթերման սաբուտաթին աջակցող առանձին շուտա-
ներ: Հիմար բան կլինեն, յեթե կոմունիստները, յելնելով այն բանից,
վոր կոլտնտեսութունները տնտեսության սոցիալիստական ձև են հան-
դիսանում, այդ առանձին կոլտնտեսականներին և կոլտնտեսութուն-
ներին չպատասխանեցին ջախջախիչ հարվածով:

Շատ գյուղական կոմունիստներ չեյին հասկացել այն առանձնա-
հատկությունները, վոր ունի դասակարգային պայքարը տվյալ ետա-
պում: Նրանց թվացել էր, թե յերբ մենք խոսում ենք կուլակի մա-
սին, այն աղբեցության մասին, վոր ունի կուլակը մենատնտեսների և
կոլտնտեսականների վրա,— դա ձևական բան է, իրականության մեջ
կուլակ չկա, կուլակին վերացրել են և վաղուց վտարել: Ճիշտ է,
վոր կուլակին մենք հիմնականում վերացրել ենք իբրև դասակարգ:
Բայց ամենախոր սխալ կլինեն կարծել, թե արդեն վերացված են
բոլոր կուլակները, թե կուլակային դիմադրությունն արդեն անհետա-
ցել է, թե վերացված է դասակարգային պայքարը:

Գյուղում դեռ մնացել են կուլակության ներկայացուցիչները:
Նրանք մեր կողմից ջախջախված, զրգոված են, կորցրել են նախկին

գորությունը, բայց դեռ կենդանի յեն: Կենդանի յեն և փորձում են
մեր ամեն մի վրիպումը, մեր աշխատանքի ամենափոքր թուլությունն
ոգտագործել իրենց ագիտացիայի համար, կոլտնտեսութունները քայ-
քայելու համար, պրոլետարական պետությանը դիմադրություն կադ-
մակերպելու համար: Դա, առաջին, չվտարված կուլակների մի մասն է,
յերկրորդ՝ կուլակության մեջ վերաձած և նրան սերտորեն զոդվող
ունևոր գյուղացիները, յերրորդ՝ աքսորից փախածները, վորոնք
թաղնված են իրենց ազգականների մոտ, յերբեմն ել «սրտացավ» կու-
սակցականների մոտ, վորոնք կուսակցության տոմս ունեն գրպա-
նում, բայց գործնականում աշխատավորության շահերին դավաճանող-
ներ են հանդիսանում: Յեմ վերջապես բուրժուական՝ սպիտակ գվար-
դիական, պետլյուերովյան, դադախային, եսերական և այլ տիպի ինտե-
լիգենցիայի ներկայացուցիչները:

Նրանք հակահեղափոխական ագիտացիա յեն մղում, նրանք ահա-
բեկում են աղնվորեն աշխատող կոլտնտեսականներին, նրանք ֆլասա-
րարական աշխատանքով են զբաղվում, ներսից քայքայում են կոլ-
տնտեսությունները:

Կուլակային դիմադրությունը, կուլակային հոգեբանությունը
դրսևորվում է վոչ միայն ֆիզիկական անձանց— կուլակների, դասա-
կարգային թշնամիների միջոցով, կուլակային իդեոլոգիան կենդանի յե
մնացորդների ձևով, վորոնք տակավին արմատանում են վորոշ կոլ-
տնտեսականների ուղեղներում և վարմունքում: Կուլակային աղբեցու-
թյունը համակել է անգամ գյուղական կոմունիստների, կոլտնտեսու-
թյունների և ստանիցաների ղեկավարների առանձին խմբերին:

Կոլտնտեսականների լայն մասսաները վերջին տարիների վոր-
ձով համոզվել են կոլտնտեսությունների առավելությունների մեջ:
Դասակարգային թշնամին այդ հասկանում է և փոխել է իր տակալ-
կան: Նա բացահայտ կերպով դեմ դուրս չի գալիս կոլտնտեսություն-
ներին, արտաքուստ նա կողմնակից է նրանց: Բայց նա փորձում է
կոլտնտեսությունները ներսից քայքայել, հրահրելով մանր-սեփակա-
նատիրական հոգեբանությունը, մասնավոր-տնտեսական կուտակման
ծարավը, վորը կոլտնտեսականները ժառանգել են մասնավոր սեփակա-
նատերերի սերունդներից և դեռ ամենևին չեն վերացրել: Կուլակը
փորձում է կոլտնտեսություններն ամլացնել նրանց սոցիալիստական
եյությունից և այն դարձնել իրեն կազմակերպություն՝ ընդդեմ
խորհրդային պետության, ընդդեմ պրոլետարական դիկտատուրայի:

Վորոնք են դասակարգային պայքարի հիմնական դրսևորում-
ները գյուղում: Դա ամենից առաջ կուլակի կազմակերպչական դերն է
հացամթերման և ցանքի սաբուտաթի գործում: Դա գլխավորն է ու
հիմնականը:

Յերկրորդ, տնտեսական ֆլասարարության կազմակերպումը կոլ-
տնտեսություններում և խորհրդային կոլտնտեսություններում, սկսած ցանքից

մինչև հացամթերումները, սկսած, յես կասեմ, կոլտնտեսություններից մինչև վորոշ կենտրոնական հողային որգանները:

Յերրորդ, աշխարհապահության խախտման կազմակերպումը կոլտնտեսություններում և խորհրդատեսություններում:

Չորրորդ, մանր սեփականատիրոջ՝ յերեկվա մենատնտեսի՝ մանր բուրժուական ունակություններն ոգտագործող կուլակի պայքարի զենքերից մեկն է հանդիսանում կոլտնտեսության և խորհրդատեսության հանրային սոցիալիստական սեփականության համալսական կազմակերպումը: Յեւ այս ամենի հիման վրա վորձ է արվում կոլտնտեսության և նույնիսկ խորհրդատեսության գովողաբար հասկացված շահերը հակադրել պրոլետարական պետության շահերին, վորձ է արվում կոլտնտեսությունը դարձնել հակախորհրդային տարրերի կազմակերպական մի ձև պրոլետարական պետության դեմ պայքարելու համար:

Միայն մենք չենք, վոր հարվածելու կարևորագույն կետեր ենք ընտրում, այդպիսիք ընտրում են նաև դասակարգային թշնամիները: Այդ համապատասխանում է մեր հեղափոխության վորոշ ետապներին, վորոշ մարտական ճակատամասերին: Քաղաքացիական պատերազմի շրջանում թշնամին մեզ հիմնական հարված է հասցնում Կարմիր բանակում: Նա ձգտում էր թափանցել այնտեղ և այնտեղ ել մեզ փրսս հասցնել: Յերը սկսեց դարգանալ մեր արդյունաբերությունը, փրսսաբարությունը ծավալվեց արդյունաբերության բնագավառում, թե վերևից և թե ներքևից: Այժմ թշնամին փորձում է մեզ հարված հասցնել առավելապես գյուղատնտեսության գծով, խորհրդատեսություններին և կոլտնտեսություններին: Հարվածել այն բնագավառը, վոր տեղից մենք դուրս ենք մղում դասակարգային թշնամուն, այն բնագավառը, վորտեղ մեր ուժերն աճում են որքստորե, բայց վորտեղ տակալին շատ թույլ տեղեր կան: Դասակարգային թշնամիները կարողանում են ճարպկորեն ոգտագործել մեր գործնական թուլությունները—թշնամիներին հայտաբերելու և մերկացնելու տեղական աշխատողների անկարողությունը, կոլտնտեսական ակալիկին կազմակերպելու անկարողությունը, գյուղական կուսակազմակերպությունների հեղափոխական աշարջության բացակայությունը:

Մի շարք ձերբակալված կուլակներ բացահայտորեն պատմում էյին, թե ինչպես են կազմակերպել ցանցառ վարուցանը, ինչպես են սերմացուն գողացել և մեկ հեկտարում 7 փթի փոխարեն 4 փութ ցանել, այսինքն վոշ միայն գողացել չցանված 3 փութը, այլ և բերքաավությունն իջեցրել են 2—3 անգամով:

Կուլակներն աշխատանքային կարգապահության վիժեցում են կազմակերպում կոլտնտեսություններում: Ձերբակալված կուլակ փրսսաբարներից մեկը, որինակի համար, հետևյալն էր պատմում. «Ձերվոնի պրապոր» կոլտնտեսությունում կար մի առաջավոր պարտիզանական բրիգադ: Նա ամբողջ ստանիցայում համբավ էր ձեռք բերել իր

որինակելիությամբ, նա առաջ էր մղում մյուսներին: Յես խնդրեցի, վոր ինձ վերցնեն այդ բրիգադի մեջ: Յես հրաժարվեցի բրիգադի լինել, վորովհետև բրիգադիին հեշտ է բռնել, բայց կարողացա դառնալ բրիգադի հաշվետու: Յեւ իբրև հաշվետու աշխատելով՝ նա քայքայեց այդ բրիգադը: Բրիգադը ցրեցին, թե շրջկոմը և թե բշիջը բավական ուժ ունեցան այդ անելու համար: Այդ հեշտ էր: Բայց դասակարգային թշնամու գործողությունն իմանալու, վոշ միայն ամբողջ ստանիցայում, այլ և ամբողջ շրջանում իր աշխատանքով համբավ ձեռք բերած աչքի ընկնող բրիգադի քայքայումը թույլ չտալու համար բավականաչափ խելք չուներ: Տեղական կոմունիստները պարզամիտ մարդիկ դուրս յեկան, դասակարգային աշարջություն չցուցաբերեցին, դասակարգային թշնամու բուն դեմքը բացահայտելու անկարողություն ցուցաբերեցին:

Կոլտնտեսությունների ներսում յեղած հակահասարակական տարրերի կողմից պրոլետարական պետությանը խաբելու փաստը ցայտուն կերպով շարադրված է Կրասնոդարի շրջանի Նովոտիտարովսկ ստանիցայի «Իլյիշի պատգամ» կոլտնտեսության հաշվապահ Պերովի ցուցմունքներում:

«Անշանացանի շրջանում շատ հացահատիկ գողացվեց: Որինակ, 5-րդ հարյուրյակում գողացվեց մի ամբողջ սայլ ցորեն: Չնայած նորման հաճախ չեր ցանվում, բայց հաշվետվությունների մեջ միշտ ցույց էր տրվում սահմանված նորման...»

Մեքենավար Մվետիլինին, վորը «մեր մարդն» էր, փոխեց մադի ցանցը, դրա համար ել յերկրորդ տեսակը շատ յեղավ: Յերկրորդ տեսակի ցորենը հացամթերման համար չեյին վերցնում: Հաճախ ստուգման համար գալիս էյին ստանիցայի խորհրդի ու շրջկոմի ներկայացուցիչները և յերկրորդ տեսակի վրա ուշադրություն չեյին դարձնում:

Այդ ժամանակվանից կախելիս սկսեցին յերկրորդ տեսակի ցորենը շատ թողնել: Միքանի դեպքերում նա անգամ առաջին տեսակից ել լավ էր: Հետագայում նրա մի մասը մեզ մոտ նույնիսկ գործադրեցին ցանքսի համար: Յերկրորդ տեսակի այդ ցորենը ստանիցայի խորհրդի և ՄՏԿ-ի հաշվետվության մեջ ցույց չեր տրվում:

Հուլիսի սկզբին մեզ մոտ կախեցին չհասած հացահատիկը (պտրենի համար): Հարդի մեջ մնաց ցորենի 30—40 տոկոսը: Հարդը դեղարին իբրև յերկրորդ անգամ կախվելու յենթակա, բայց հաշվապահությունում դա հաշվառման մեջ չկար:

Գողության ձեերը խիստ բազմազան են: Հուլիս և ոգոստոսամիսներին խորհրդատեսությունների ու կոլտնտեսությունների դաշտերում յերևացին «վարսավիրաները» (ծիծաղ), վորոնք դանակներով և մկրատներով անագին քանակությամբ հասկեր կտրեցին: Ուրիշներն ալելի գգույշ վարվեցին, հասկերը չեյին կտրում, այլ ցողունները խցկում էյին պարկերը և թափահարում: Հասկը վողջ էր մնում,

բայց դատարկ: Կալսելու ժամանակ այդպիսի դաշտերը ցածր բերքատվություն եյին ցույց տալիս: Տեղական աշխատողները ձեռքը թափահարում եյին և ասում. «Վոչինչ անել չես կարող, բնության աղետ է, մշուշն է կոխել, հափշտակել»: Հափշտակել, այո, բայց վոչ թե բնությունը, այլ մարդը: (Ծիծաղ):

Ահագին գողություն է կատարվում ելեվատորներում, ջրաղացներում և մթերման կայաններում: Բացված են մասսայական հափըռտակումներ և հացի անդորրագրերի կեղծումներ:

Խորհրդային ժողովուրդը ծագելով է վոչ պակաս գողություն: Շրջագայողներ նշանակվում են 5—10 դաշտի համար մեկական մարդ, իսկ նրանցից շատերը, որինակ՝ Տարասովի հացահատիկային խորհրդային տնտեսությունում և «Գիգանտ» խորհրդային տնտեսությունում, իրենք են ակտիվ մասնակցում հացի հափշտակմանը: «Գիգանտ» խորհրդային տնտեսությունում մեր այցելած հենց միայն 8-րդ բաժանմունքում հայտաբերվեց 8 հազար փութ ցորենի հափշտակում: Յես հավատացած եմ, վոր չհայտաբերված հափշտակումներն ավելի շատ են:

Տարասովի խորհրդային տնտեսության 2-րդ բաժանմունքի բլիշի քարտուղարը, վարիչը, պահեստապետը — բոլորն էլ ինքնամատակարարմամբ են զբաղվել: Բեռնատար ավտոմոբիլները լիքը ցորեն բարձած ուղարկել են հարևան գյուղերը իրենց ազգականներին: Խորհրդային տնտեսությունը, չնայած ընկ. Յուրկինի այն հրահանգին, թե հացի հանձնումը պետք է վերջացնել նոյեմբերի 15-ին, — մեր այցելության պահին, այն է՝ նոյեմբերի 19-ին, չեք կատարել ընկ. Յուրկինի առաջադրության 4 տոկոսն անգամ: Դիրեկտոր Ֆեդորենկոն այդ նրանով էր պատճառաբանում, թե միայն զարնանացանի համար է հացահատիկ մնացել: Իսկ յերբ մենք քանդեցինք պահեստների կնիքները, ապա այնտեղ դուրս յեկավ 27 հազար փութ ավելի, քան ցույց էր տրված խորհրդային տնտեսության բոլոր հաշվապահական մատյաններում:

Շատ կոմունիստների սխալը, — այն, վոր նրանք չեն հասկանում զանազան պաշտոններով (հաշվետար և այլն) կոլտնտեսությունները խցկված դասակարգային թշնամու նոր տակտիկան, իրեալականացնում են կոլտնտեսությունները, — այդ սխալը հենց ամենասուր բնույթ է ստացել հացամթերումների շրջանում: Շատերն այնպես են պատկերացրել, թե հարկավոր է գործել միայն համոզելով, խնդրելով, ազդեցությունով, այն էլ վատ, վոչ-հմուտ ազդեցությամբ:

Ստալին: Ազդեցությամբ մղել չի նշանակում միայն համոզել, այլևս մերկացնել:

Կապանովիչ: Իսկ նրանք կարծում եյին, թե ազդեցությամբ մղել նշանակում է խնդրել միայն, վոչ թե մերկացնել, վոչ թե պայքարել և քննադատել բոլոր նրանց, ովքեր վիժեցնում են մեր պլանները: Դեռ ավելին. գյուղխորհուրդները, վորոնք, իբրև իշխանության որդաններ, պետք է ակտիվ մասնակցեն հացամթերման վողջ աշխատանքին,

տանքին, այս հացամթերումների ժամանակ անբավարար աշխատանք կատարեցին:

Դուք գիտեք, վոր մի ժամանակ, դեռ 1929 թվին, յերբ կոլտնտեսային շարժումն սկսեց բուռն թափով զարգանալ, միքանիսները հարց դրին՝ հարկավոր են, թե՞ հարկավոր չեն գյուղխորհուրդները: Միքանի մարդիկ արտահայտվեցին գյուղխորհուրդների մահացման, վոչնչացման ոգտին: Ահա, որինակի համար, Դմիտրիյեվի հողվածը կենտրոնական սեահող մարզի մարզկոմի «Լենինյան ուղի» ժուրնալի 1929 թվի 15-րդ համարում. «Տվյալ գյուղում կոլտնտեսություն կազմակերպելով գյուղխորհուրդին մնում են միայն վարչա-հաշվառման և որինականությանը վերաբերող հարցերը, տնտեսական և կուլտուրական շինարարության բոլոր հարցերն ամբողջապես կանցնեն կոլտնտեսությանը: Հարց է ծագում, արժե՞ դրա համար պահել գյուղխորհուրդները: Մեր կարծիքով, դրանում կարիք չկա»: (Ծիծաղ):

Այն ժամանակն ևս չէր կհասնում խորհրդակցություն հրավիրեցին և ջախջախեցին այդ թեորիան: Սակայն գործնականում մինչև այժմ էլ մի շարք դեպքերում գոյություն ունեն այնպիսի գյուղխորհուրդներ, վորոնք կանգնած չեն իրենց խնդիրների բարձրության վրա, և վոչ թե նրա համար, վոր գյուղխորհուրդներն ինքնին վատ են, այլ նրա համար, վոր այնտեղ, վորտեղ գլխավորում են լավ բայը իրենց, գործը լավ է գնում, իսկ այնտեղ, վորտեղ անպետք մարդիկ են, գործը վատ է գնում: Մեր պրոլետարական դիկտատուրան իր մեջ միավորում է չտեսնված լայն դեմոկրատիան՝ խորհրդային դեմոկրատիան, համոզելու չտեսնված ուժը (աշխարհում վոչ մի պետություն չունի համոզելու այնպիսի ուժ, համոզելու այնպիսի լծակներ, վորպիսիք ունի մեր յերկիրը, մեր խորհրդային պետությունը, մեր կուսակցությունը) և միաժամանակ հարկադրելու բավականաչափ ուժ ու գորություն:

Տեղական շատ աշխատողների մոտ բացակայում է համոզման և հարկադրանքի տարրերի շաղկապումը: Յեվ այդ պատճառով, ի միջի այլոց, հաճախ մեկ ծայրահեղությունից մյուս ծայրահեղությանն են նետվում. կամ միայն նրանով են զբաղվում, վոր զրուցում են, ազդեցությամբ չեն մղում, իսկ ավելի ձիշտ կլինի ասել՝ շատախոսում են, վորովհետև չի կարելի ազդեցության նույնացնել շատախոսության հետ, կամ ընկնում են մյուս ծայրահեղության մեջ և, շինդրինյան կրակոտ վարչարարի նման, սկսում են աջ ու ձախ շոտյել իրենց վարչական կամայականությունը:

«Ձախ» խոտորումների դեմ հարկավոր է ջախջախիչ պայքար մղել: Հարկավոր է վճռական հակահարված տալ բոլոր նրանց, ովքեր աջ ու ձախ վարչարարում են և փոխանակ դասակարգային թշնամուն հարվածելով՝ խփում են մեզ աջակցող գյուղացուն և դրանով նրան խռովեցնում են մեզ հետ, բոլոր նրանց, ովքեր անհրաժեշտ վարչական միջոցները չեն շաղկապում մասսայական աշխատանքի հետ, չեն կազ-

մակերպում ակտիվին և մասսաներին: Յերբ Ուկրաինայում շրջկոմներին քարտուղարներին խորհրդակցություն հրավիրվեց, նրանցից մի քանիսն իրենց անգործունեությունը բացատրեցին նրանով, թե վախճում են խոտորումներից: Ուկրաինայի խոտորում բառը պրկում (попечливанию) են ասում: Յես այդ շրջկոմների քարտուղարներին ասացի. «Կա ուկրաինական մի առած—վորդեր, բայց մի պրկիր: Դուք անցյալ տարի բազմաթիվ լուրջ սխալներ արեք: Այս տարի, խոտորվելուց վախենալով, դուք վորդել եք չպրկելու համար բոլորովին չորերել»: (Մի ծաղ):

Գլուխ կորցնելը, դրույթները չհասկանալը վոչ միայն դյուղական ու շրջանային աշխատողների մոտ կար, այլև բազմաթիվ մարզային և յերկրային աշխատողների մոտ:

Այնինչ Համկ(բ)Կ ԿԿ-ի Քաղբյուրոն դեռ մթերումներեց ա 1932 թվի հունիսի վերջերին, ընկ. Սաալինի առաջարկությամբ չեղկրկումների, մարդկոմների քարտուղարներին և յերկրային ու մարզային գործկոմների նախագահներին խորհրդակցություն եր հրավիրել: Խորհրդակցությունում մեծ վորդում ընդունվեց 1932 թվի հացամթերումների կազմակերպման մասին, վորտեղ ի միջի այլոց ասված ե.

«ԿԿ-ն ընդգծում ե, վոր գյուղի ներկա պայմանները բնորոշվում են կոլտնտեսությունների ու խորհատեսությունների լիակատար հաղթանակով գյուղատնտեսություն մեջ: Դրանով իսկ վորդվում ե սոցիալիստական հատվածի գերակշռող նշանակությունը ներկա հացամթերման կամպանիայում: Սակայն կուլակային տարրերի մնացորդների առկայությունը, կուլակային ազդեցություն առկայությունը անհատական տնտեսությունների և կոլտնտեսականների սոսանձին խավերի վրա, ցույց ե տալիս, վոր անխուսափելի յե կուլակային տարրերի դիմադրությունը հացամթերման գործին, անհրաժեշտ ե, վոր կուլակական կազմակերպությունները պատրաստ լինեն ջախջախելու այդ դիմադրությունը և անպայմանորեն կատարելու հացամթերման հաստատված պլանը»:

Դրա համար առաջարկվում եյին մի շարք միջոցառումներ, մասնավորապես՝ ավելի սերտ ու կոնկրետ մոտեցում ունենալ շրջաններին, գյուղերին և կոլտնտեսություններին, խուսափել անցյալ տարվա սխալներից, վորպեսզի մեկ շրջանին, գյուղին, կոլտնտեսությունը հարկ յեղածից ավելի մեծ, իսկ մյուսին հարկ յեղածից փոքր պլան չարվի:

Բայց տեղական շատ աշխատողներ, այդ թվում նաև մարզային աշխատողների մի մասը, չլսեցին ԿԿ-ի ազդանշանը, հարկ յեղածին պես չհասկացան հացամթերման վերաբերյալ դերեկտիվները: Արդյունքը յեղավ այն, վոր,—պետք ե ուղղակի ասել,—հացամթերման առաջին ամիսներին ժամանակը կորցվեց: Այդ փաստ ե, ընկերներ: Իսկ հացամթերման առաջին ամիսները բացառիկ նշանակություն ունեն տեմպերն առաջ մղելու համար, մարդկանց մորիլիզացիայի յենթար-

կելու համար, կազմակերպությունը համախմբելու համար: Չե վոր հացամթերումը սոսկ կամպանիա չե, դա խոշորագույն քաղաքական գործ ե: Յեվ այն կետը, վորի մասին յես ասացի, այն ե՝ «անպայմանորեն կատարել հացամթերման հաստատված պլանը»,—այդ կետն այնուամենայնիվ տեղական աշխատողների գլուխը չմտավ:

Հացամթերման փոխարեն մարդիկ զբաղված եյին ֆոնդեր ստեղծելով: Պարզ ե, վոր յերբ հացամթերման ես գնում, ապա պետք ե մարդկանց մորիլիզացիայի յենթարկես այն բանի շուրջը, վոր պետական պարտավորությունների կատարումը կարևորագույն, առաջնահերթ խնդիր ե:

Այնինչ մի քանի յերկրներում և մարդերում դիրքավորում եյին տալիս ստեղծելու զանազան ֆոնդեր՝ սերմացուի, ապահովագրական, ուսուցչական, բազմանդամ ընտանիքների, հանրային սննդի, կոլտնտեսական առևտրի և նման այլ ֆոնդեր, իսկ հացամթերումը վեջին տեղն եյին թողնում:

Հասկանալի յե, վոր նման դերեկտիվները դեգորինտացիայի եյին յենթարկում շրջանային և գյուղական աշխատողներին:

Մենք գիտենք, վոր յեթե ուզում ես մարդկանց վտարի հանել մեծ գործի համար, ապա վերապահումների հերոս մի լինիր, նրանց ուղղակի ասա, վոր հացամթերման պլանի կատարումը կոմունիստի առաջնագույն պատվիրանն ե: Յեթե շրջանային աշխատողը կամ գյուղական կոմունիստը քո դերեկտիվներին և քո հանքի մեջ ամենափոքրիկ իսկ անպարզություն նկատի, իսկույն կեթ դրան կպատասխանի նրանով, վոր կսկսի ֆոնդեր մթերել, իսկ հացամթերումը հետաձգել: Նրանք այդ կերպ կպատասխանեն առավել ևս նրա համար, վոր նրանց վրա ներգործում ե շրջապատի միջնորդությունը, ներգործում և մանր-բուրժուական շրջապատը, մանավանդ վոր պետությունից «հեռու» յեն, իսկ կուլակազմակերպությունների ներսում պետական պարտավորությունները կատարել չցանկացող մարդկանց դեմ պայքարելու ուղղությամբ բավականաչափ միջոցներ չեյին գործադրվում:

Այդ նշանակում ե, վոր հացամթերումը, վորպես պետական պարտավորություն, չի վերածվում դաստիարակման միջոցի, խորհրդային իշխանությունը նվիրված մարդկանց համախմբելու միջոցի, կուլակի դեմ պայքարելու միջոցի, այլ, ընդհակառակը, դարձվում ե կազմալուծման միջոց, կոլտնտեսությունը պրոլետարական պետությունը հակադրելու միջոց: Ստացվում ե չհրապարակված, չգրված մի համաձայնություն, մի տեսակ բլոկ մեկ կողմից նրանց միջև, ովքեր առհասարակ դեմ են հացամթերումներին, և մյուս կողմից նրանց միջև, ովքեր հացամթերումներին կողմնակից են, բայց թողնում են յերկրորդ, յերրորդ, չորրորդ պլանի վրա:

Անհրաժեշտ ե, վոր բոլոր շրջկոմներն ու մարդկոմները հաշվի առնեն հացամթերումների դասերը, վորովհետև այս տարվա հացամթերումներն ըստ եյուլյան նշանակում են մի ամբողջ ետապ կու-

տնտեսությունների սոցիալիստական բովանդակության և եյուրթյան, մեր գյուղական կուսակազմակերպության ամրացման, բոլոր ՄՏԿ-ներն ու խորհրդատեսությունները լիովին տնտեսական և քաղաքական դեկամարության իսկական լծակներ դարձնելու համար պայքարելու գործում: Հենց դրա համար էլ ստեղծվում են քաղաքականները:

ՔԱՂԱՔԱԺԻՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

ՄՏԿ-ների և խորհրդատեսությունների քաղաքականների նպատակի ու խնդիրների վերաբերյալ՝ պլենումին առաջարկված վորոշման իսկ իմաստից յերևում է, վոր քաղաքականների առաջ կանգնած խնդիրներն ըստ եյուրթյան գյուղի վողջ կուսաշխատանքի հերթական խնդիրներն են հանդիսանում, վորովհետև խոսքը միայն ՄՏԿ-ներին և խորհրդատեսություններին չի վերաբերում: Խոսքը, առաջին, գյուղատնտեսության ղեկավարությունը բարելավելու մասին է. խոսքը, յերկրորդ, կոլտնտեսականների լայն մասսաների սոցիալիստական դաստիարակության խնդիրները պատշաճ բարձրության վրա դնելու մասին է. խոսքը, յերրորդ, մեր գյուղական կուսակազմակերպությունների սխալներն ու թերություններն ուղղելու մասին է:

Ընկ. Մտալինը դեռ 1929 թվի վերջում մատնանշել է, վոր «սխալ կլիներ կարծել, թե քանի վոր կան կոլտնտեսությունները, ապա կա այն ամենն, ինչ անհրաժեշտ է սոցիալիզմի կառուցման համար: Առավել ևս սխալ կլիներ կարծել, թե կոլտնտեսությունների անդամներն արդեն սոցիալիստների յեն վերածվել: Վոչ, հարկավոր է դեռ շատ աշխատել գյուղացի կոլտնտեսականին վերափոխելու, նրա ինդիվիդուալիստական հոգեբանությունն ուղղելու և նրանից սոցիալիստական հասարակության իսկական աշխատավոր պատրաստելու համար: Յեվ այդ կարվի այնքան շուտ, վորքան շուտ կոլտնտեսությունները մեքենայացվեն, վորքան շուտ նրանք տրակտորիզացիայի յենթարկվեն: Բայց այդ ամենին չի պակասեցնի կոլտնտեսությունների՝ իրրև գյուղի սոցիալիստական վերափոխության լծակի՝ մեծագույն նշանակությունը: Կոլտնտեսությունների մեծ նշանակությունը հենց նրանումն է կայանում, վոր նրանք հիմնական պատվանդան են հանդիսանում մեքենաները և տրակտորները հողագործության մեջ կիրառելու համար, վոր նրանք հիմնական պատվանդան են կազմում գյուղացուն վերակառուցելու համար, նրա հոգեբանությունը պրոլետարական սոցիալիզմի վոգով վերածափելու համար»:

1929 թվից հետո անցած ժամանակում կուսակցությունը մեծ աշխատանք է կատարել կոլտնտեսությունները մեքենայացնելու, տրակտորիզացիայի յենթարկելու ուղղությամբ: Յեթե 1928 թվին մենք գյուղում ունեյինք 26733 տրակտոր, ապա այժմ ունենք 147,800 տրակտոր, 1928 թվի սկզբին կար 1 ՄՏԿ, այժմ 2466: 4 տարում պրոլետարական պետությունը գյուղ է ուղարկել 1 միլիարդ 600

միլիոն ռուբլու մեքենաներ, վորոնք գյուղատնտեսության մեքենայական դինվածությունը 1928 թվի համեմատությամբ կրկնապատկել են: Այդ տարիներում ստեղծված են հացահատիկային, անասնապահական և տեխնիկական կուլտուրաների խոշորագույն խորհրդատեսություններ: ՄՏԿ-ները և խորհրդատեսությունները գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման հիմնական լծակներն են հանդիսանում: ՄՏԿ-ները և խորհրդատեսություններն արդեն իսկ խոշոր սոցիալիստական հողագործության կազմակերպիչների կարևորագույն դերն են խաղում:

Իհարկե, այստեղ ևս մեր առաջ տակավին կանգնած են վիթխարի խնդիրներ, Բաշոդ ուժի հետ կապված դժվարությունները դեռևս գոյություն ունեն: Մեքենաները տակավին չեն բավականացնում. Յեվ այդ տեսակետից մենք չենք կարող հանգստանալ: Մեր առաջ ծառացած են վիթխարի խնդիրներ՝ հատկապես ՄՏԿ-ներում ու խորհրդատեսություններում մեքենաների ոգտագործում և ճիշտ տնտեսավարում կազմակերպելու գործում:

Սակայն այս թվերը յես բերում եմ, վորպեսզի ցույց տամ, վոր մեքենայացման, տրակտորիզացիայի խնդիրներն զգալի չափով առաջ են շարժված: Բայց յեթե նայենք այն խնդրի յերկրորդ մասի վրա, վորն ընկ. Մտալինը դրել է դեռ 1929 թվին, այն է՝ «աշխատել գյուղացի կոլտնտեսականին վերափոխելու, նրա ինդիվիդուալիստական հոգեբանությունն ուղղելու և նրանից սոցիալիստական հասարակության իսկական աշխատավոր պատրաստելու համար», — այդ խնդիրը տակավին շատ վատ է կատարվում:

Յեթե արդյունաբերության մեջ մասսաների քաղաքական դաստիարակության և վերելքի պրոցեսը համընթաց է յեղել մեր նոր տեխնիկային, — դա հատկապես յերևում է սոց. մրցակցությունների և հարվածայնության որինակների վրա, — ապա գյուղում մենք խիստ հետ ենք մնացել:

Մենք պետք է ուղղակի ասենք, վոր ՄՏԿ-ների և խորհրդատեսությունների քաղաքական դերը վոչ մի չափով չի համապատասխանում նրանց տնտեսական դերին: ՄՏԿ-ն, որինակի համար, հաճախ յուրատեսակ վարձակալանի դեր է կատարում: Խորհրդատեսությունները և ՄՏԿ-ները շատ վատ են կատարում պրոլետարական պետության շահերի համար պայքարող մարտիկների իրենց դերը: Դեռ ավելին. մենք ունեցել ենք մի շարք փաստեր, յերբ խորհրդատեսությունների և ՄՏԿ-ների աշխատողները վոչ միայն պատասխանատվություն չեն զգում ցանքի, հացամթերման, հերկի վորակի, ցանքսի պլանը կատարելու խնդրում, այլև փաստորեն գերի յեն դառնում բուրժուա-կուլակային վերստերական տարրերի ձեռքը և նրանց հետ միասին իրենց հակադրում են պրոլետարական պետության շահերին:

Յերբ մենք խոսում ենք գյուղի աշխատանքների թերություն-

ների մասին, ապա այդ վերաբերումն և վոչ միայն ՄՏԿ-ների և խորհրդատեսությունների առանձին, պատահաբար տուգանված դիրեկտորների, այդ տեղի յն ունենում շնորհիվ մեր գյուղական կուսակցական և կոմյերիտական կազմակերպությունների զգալի մասի թուլության, և վոչ միայն գյուղական կազմակերպությունների, այլև շրջանային ու նույնիսկ մարզային կուսակցական կոմիտեների կողմից նրանց ցույց տրվող ղեկավարության թուլության:

Գյուղի կուսակցական կազմակերպությունները վոչ միայն իրենց ազդեցութեամբ չեն ընդգրկում կոլտնտեսության բոլոր տնտեսական պրոցեսները, այլև հաճախ չեն կարողանում հարկ յեղածին պեռ ծավալել կոմունիստի համար ասես թե ամենատարրական՝ բացատրական աշխատանքը մասսաների մեջ, մասսաների առաջ մերկացնել կուլակի արարքները, կոնկրետ որինակների հիման վրա կարողանալ ցույց տալ, վոր բոլոր այդ կուլակները, բոլոր այդ հակախորհրդային, հակակոլտնտեսական տարրերը հետապնդում են աշխատավորներին ստրկացնելու և, ինչպես ասված է ԿԿ-ի վորոշման մեջ, «աշխատավորության և գյուղացիության վրա կալվածատերերի և կուլակների իշխանությունը վերականգնելու, բանվորների վրա ֆարքիկանտների և գործարհատների իշխանությունը վերականգնելու» նպատակը: Գյուղական կոմունիստների մի մասը վոչ միայն չի կարողանում պայքարել այդ տարրերի դեմ, այլև իրենք են ընկել նրանց ազդեցության տակ: Կոմունիստների զգալի մասը նվիրված է կուսակցության և հեղափոխության գործին, բայց քիչ է դաստիարակված, և զրա հետևվանքով նրա մոտ բացակայում է բավականաչափ հեղափոխական աշխրջությունը: Նույնիսկ շրջանային և մարզային աշխատողների մեջ մենք կարող ենք հանդիպել մարդկանց, վորոնք կարծում են, թե կոլտնտեսությունները սոցիալիստական կազմակերպության այնպիսի ավարտված մի ձև են հանդիսանում, վորը չինական պարսպով բաժանված է մնացած ամեն ինչից: Դա ամենախոր սխալ է: Անգամ այնպիսի կազմակերպություն, ինչպիսին է բայրախիյան բլիշը, վորն ունի իր ծրագիրը, պարզ և հստակ իդեոլոգիա, յերկաթյա կարգապահություն, վորը կազմված է առաջավոր դասակարգի առաջավոր մարդկանցից, նա անգամ չինական պարսպով բաժանված չէ շրջապատի մանր-բուրժուական միջավայրից, նրա մեջ ևս յերբեմն առանձին տարրերը յենթարկվում են խորթ միջավայրի ազդեցությանը: Ամբողջ հարցն այն է, վոր մենք այդ մանր-բուրժուական ազդեցությանը, այդ յեթե կարելի յէ այսպես արտահայտվել, մանր-բուրժուական բացիլներին հակադրենք մեր հակաբացիլները, մեր պատվաստը, մեր զրահը: Իսկ զրա համար հարկավոր է կոմիտե, կոմիտե և դարձյալ կոմիտե: Կոլտնտեսականների մասսան արդեն հաստատ համոզված է կոլտնտեսության ոգտավետությանն ու կենսունակությանը, նա մեր կողմից է, բայց այնտեղ, վորտեղ ղեկավարները, կոմունիստները, բավականաչափ չեն պայքարում նրանց ամբողջական համար, չեն պայքար-

ում դասակարգային թշնամու դեմ, չեն պայքարում կուլակային իդեոլոգիայի մնացորդների դեմ, չեն պայքարում մանր-բուրժուական սովորությունների դեմ, այնտեղ սկսում են խաբել պրոլետարական պետությանը, իրենց շահերը հակադրել պետության շահերին: Վորպեսզի ձևի և եյության միջև մկրատ չլինի, տարբաժանում չլինի, զրա համար հարկավոր է բայրախիկորեն դաստիարակել կոլտնտեսությունները և կոլտնտեսականներին: Իսկ այդ նշանակում է կարողանալ տեսնել թշնամուն, մերկացնել նրան մասսաների առաջ, վտարել նրան կոլտնտեսություններից և խորհրտնտեսություններից, ճիշտ քաղաքական աշխատանքի հիման վրա համախմբելով կոլտնտեսական մասսաներին կուսակցական բլիշի շուրջը:

Շատերը սխալ են համկանում կոլտնտեսություններն ու կոլտնտեսականներին բլիշի շուրջը համախմբելու խնդիրը: Նրանք կանգնում են ձևական ճանապարհի վրա: Յերբեմն հավաքում են կոլտնտեսականներին, նրանց առաջ հարցեր են դնում, առանց ուղղորդությունը սրելու ինչպես իրենց, այնպես էլ կոլտնտեսականների թերությունների վրա աշխարհագրահոլության համար, հողի լավագույն մշակման համար մղվող պայքարում: Արտաքուստ, ձևականորեն նրանց մոտ այնպես է ստացվում, թե կոլտնտեսությունը գնում է բլիշի հետևից, բլիշը նրան ղեկավարում է, իսկ գործնականում վոչ մի ղեկավարություն չկա, գործնականում ղեկավարության փոխարեն ախրապետում է տարերքը: Բլիշը հոսանքի հետ լողում է, փոխանակ պայքարելու կոլտնտեսությունը քայքայող տարրերի դեմ, փոխանակ պայքարելու կոլտնտեսական գույքը հափշտակողների դեմ:

Ահա թե ինչու ԿԿ-ի վորոշումը խնդիր է դնում նվաճել մեծամասնությունը կոլտնտեսություններում և խորհրտնտեսություններում, նվաճել վոչ թե ֆիկտիվ, ձևականորեն, այլ ըստ եյության, նվաճել այնպիսի մեծամասնություն, վորը բոլոր և ամեն տեսակ պայմաններում պայքարի կոլտնտեսության համար, պայքարի նրա առողջացման համար, նրա ամբողջական համար, պայքարի այն հակախորհրդային տարրերի դեմ, վորոնք փորձում են կոլտնտեսությունը հակադրել պրոլետարական պետությանը, պայքարի պետության հանդեպ ունեցած բոլոր պարտավորությունների կատարման համար:

Պարզ է, իհարկե, վոր բոլոր այս խնդիրների կատարումը գյուղում պահանջում է լարել մեր ուժերը: Մեր գյուղական կազմակերպություններն աճել են: Մենք ունենք ահադին քանակութեամբ հիանալի մարդիկ կոլտնտեսականներից, բայց նրանց պետք է կազմակերպել, նրանց պետք է լուսավորել, նրանց պետք է համախմբել: Փորձը ցույց է տվել, վոր ներկա դրութեամբ զուլի բերել այս խնդիրները՝ միայն գյուղի տեղական կազմակերպությունների միջոցով՝ շատ դժվար է:

Ահա թե ինչու, հաշի տոնելով այս ամենը, ընկ. Ստալինն առաջարկ մտցրեց ԿԿ՝ ՄՏԿ-ների և խորհրտնտեսությունների քաղաք-

քերը, յերբ ցանելու նորմաները չեն կատարվում, յերբ ցանողին տալիս են ցանելու 7-8 փուլ, բայց նա ցանում է 4 փուլ, իսկ մնացածը դողանում է, դրանով իսկ պատժելով կոլտնտեսությունը և պետությունը մոչ թե 3-4 փթով, այլ բերքատվություն 30-40 փթի պակասեցումով:

Յես արդեն խոսեցի կուլակի կողմից հացամթերումը սարսափելի խնթարկելու մասին: Բայց կուլակը սարսափ է կազմակերպում մոչ պարզապես, մոչ բացահայտ կերպով, այլ այնպես, մոր հասարակ աչքով իսկույն ենթ չես նկատի: Շատերն, որինակի համար, մինչև վերջերս գտնում էին, թե հաշվապահը և հաշվետու-հաշվետարը շատ կարևոր են միմիայն տեխնիկական հաշվետվություն տեսակետից, առանց մորի գծվար և տնտեսությունը վարել: Բայց վերջին տարվա հացամթերման փորձը ցույց տվեց, մոր առաջին հայացքից զուտ տեխնիկական աշխատանքը — վիճակագրական հաշվառումը և հաշվապահությունը — մի շարք կոլտնտեսություններում դասակարգային թշնամին քաղաքական սուր զենքի յ վերածել ընդդեմ կոլտնտեսություն, ընդդեմ պրոլետարական պետության: Հաշվառումը սխալ են վարում, հաշվապահը համաձայնություն է գալիս կռողի հետ, կռողը 300 փուլ է կռում, 200 փթի յ անդորրագիր տալիս և ուղարկում հաշվապահին, վերջինս էլ դրանցում է 200 փուլ: Իսկ մեր մոչ միայն գյուղական, այլև շրջանային, յերեմն նույնիսկ մարզային կոմունիստներից շատերը պարզամտորեն կրկնում են՝ «բերքատվությունը ցածր է, բերքատվությունը ցածր է» և իրենց նկողություն չեն տալիս անձամբ ստուգելու, մոր հաճախ այդ ցածր բերքատվությունը կեղծ և ֆրաստարարական յեղանակով հաշվապահն է ցույց տվել իր հաշվետվության մեջ:

Կամ վերցնենք հացահատիկի կարման որինակը: Մի կոլտնտեսությունում ինձ գանգատվում էին, թե կարիչը վատ է աշխատում, ուրիշն է հարկավոր: Այդ ասում եր կուսակցական բջիջի քարտուղարը: Իսկ յերբ մենք սկսեցինք գործը պարզել, ապա բանից դուրս յեկավ, մոր կարսիչի 32 ատամը պակաս է, կուլակը գիտակցաբար կտրտել է: Բջիջի քարտուղարին հաղորդել են, թե «կարսիչը վատ է աշխատում», նա էլ այդ խոսքերը կրկնում է, մատնանշելով որյեկտիվ տեխնիկական պատճառի վրա, իսկ իրականություն մեջ այդտեղ պատճառը քաղաքական էր, մորը կոմունիստը չեր կարողացել տեսնել: Կամ թե մադն են փոխում. լավ տեսակը քիչ է լինում, իսկ այսպես կոչված յերկրորդ տեսակը և տականքը կազմում են ամբողջ կեսը: Բջիջի քարտուղարը թուխակի պես կրկնում է՝ «բերքը լավ չէ», իսկ իրականություն մեջ այստեղ չարամտորեն փոխել են մադը, մոր յերկրորդ տեսակն ու տականքն ավելի շատ լինի, մորպեսզի խաբեն կոլտնտեսականներին և պետությունը:

Տեղական շատ աշխատողներ պատրաստ են իրենց տնտեսական գծվարություններն ու անկանոնություններն «որյեկտիվ» պատճառ-

ների վերադրել: Բայց հարցը նրանումն է, թե ինչպես հասկանալ որյեկտիվ պատճառները: Վոմանք, որինակի համար, պատրաստ են իրենց սուրյեկտիվ թուլությունը ծածկել ընդհանուր դատողություններ անելով այն մասին, թե դասակարգային թշնամին է մեղավոր, համարելով այդ որյեկտիվ գործոն: Բայց չե՞ մոր հենց դասակարգային թշնամու դեմ գոյություն ունի սուրյեկտիվ գործոն՝ մեր դասակարգային ուժը, մեր հեղափոխական աշարջությունը: Յեթե այդ աշխատողները ցուցաբերյին իրենց հեղափոխական աշարջությունը, դասակարգային թշնամին հնարավորություն չեր ունենա մեղ այնքան փաստացի, փչացնել, վարքան նա հնարավորություն ունի այն դեպքում, յերբ չկա աշարջություն, յերբ պոկոշները փոխանակ պայքարելու՝ շատախոսություն են զրադվում:

Քաղաքայինները բոլոր տնտեսական աշխատանքներին պետք է մոտենան քաղաքական տեսակետից, պետք է կոմունիստներին այնպես դաստիարակեն, մոր նրանք աշարջը լինեն աշխատանքի յուրաքանչյուր բնագավառում, մոր նրանք խոսքով չհավատան, մոր նրանք թափանցեն հարցի յյություն մեջ, մոր նրանք սովորեն մերկացնել թե հաշվապահական մատյանների կեղծ գրանցումները և թե այն մարդկանց, մորոնք գիտակցաբար կտրտում են կարսիչի ատամները, գտնել և պատժել, ցանցառ ցանքը կանխել, ցանելու նորման պակասով և այլն:

Այդ հատկապես վերաբերում է այնպիսի մի գործի, ինչպիսին տրակտորային տնտեսությունն է ու գյուղատնտեսական մեքենաները: Պրոլետարական պետությունն ահագին քանակությամբ տրակտորներ և գյուղատնտեսական մեքենաներ է տվել: Դա մեր մեծագույն տնտեսական և քաղաքական նվաճումն է: Բայց այդ նվաճումը՝ մեքենաները մոչ-միայն խնամելու, մասերը ջարդելու, տրակտորներին բարբարոս վերաբերմունք ցույց տալու դեպքում, կարելի յ ողջնդեցնել: Առաջին հայացքից կարող է թվալ, թե տրակտորի հետ վարվելը զուտ տեխնիկական գործ է, թե այստեղ պետք է գործի ինժեները կամ մեխանիկը: Իրականություն մեջ տասնյակ հազարավոր դեպքեր կան, յերբ տրակտորները ջարդում են, առաջին, նրան տիրապետել չկարողանալու հետևանքով, մորից բղխում է տրակտորիստների պատրաստման ու վերապատրաստման, նրանց մորակալորման բարձրացման խնդիրը:

Յերկրորդ, տրակտորների նկատմամբ անուշադիր, անփուլթ, թափթփված, լողրային վերաբերմունք ունենալու պատճառով: Ահա, որինակի համար, «Գիգանտ» խորհրտնտեսություն բաժանմունքներից մեկում յես անձամբ առիթ ունեցա գանգատ լսելու այն մասին, թե մի շարք տրակտորների ռադիատորները ձաքել են: Յերբ սկսեցինք հարցաքննել, թե ինչու յեն ձաքել, ապա պարզվեց, մոր աշխատանքից հետո ջուրը բաց չեն թողել, սառնամանիքը ավել է, և ձաքել են: Բաժանմունքի վարիչը փոխանակ արհեստակցական

և կուսակցական կազմակերպությունների հետ միասին մեղա-
վորներին պատժելու, տրակտորիստների ուշադրությունը, աչա-
լըջությունը մոբիլիզացիայի յենթարկելու, հարվածայնությունը
բարձրացնելու, արձանագրում է ջարդվածքը, դա սովորական բան է
համարում և վոչ մի միջոցի չի ձեռնարկում: Պարզ է, իհարկե, վոր
այստեղ ճաքած ռադիատորներն արդյունք են վոչ թե ինչ-վոր տեխ-
նիկական անկանոնություն, այլ քաղաքական ղեկավարություն և
տնտեսական աշխատանքի թույլ, անպետք դրվածքի:

Յերրորդ, պատահում է, վոր տրակտորները և մյուս գյուղատնտե-
սական մեքենաները գիտակցաբար ջարդում են խորհրդատեսություն-
ներ և կոլտնտեսություններ խցկված կուլակները: Կուլակը խցկվում
է խորհրդատեսություն և կոլտնտեսություն, ֆլասում է, իսկ կուսակ-
ցական կազմակերպությունը և տնտեսական ղեկավարն այդ չեն տես-
նում, հեղափոխական աշալըջությունը նրանց մոտ տակավին քիչ է:

Վնասարարական աշխատանքը հաճախ հեշտանում է մեր տնտե-
սական մարմինների աղաղակող անտնտեսավարությամբ, մարմիններ,
վորոնք տրակտորների ճիշտ հաշվառում չունեն, խոսքով հավատում
են պահեստի մասերի՝ իրենց ներկայացվող հայտերին և չեն վորձում
թեկուզ և տեղում ընտրություն անել, ստուգել այդ հայտերը, չեն
մտածում տրակտորների և տրակտորային, գործիքների խոտանման
գործն ավելի լավ կազմակերպելու, տրակտորային արհեստանոցներ
կազմակերպելու և այլ խնդիրների ուղղությամբ:

Վնասարարությունը բացվել է վոչ միայն ՄՏԿ-ներում, կոլ-
տնտեսություններում և խորհրդատեսություններում: Վնասարարներն
իրենց խնդիր են առաջադրել գիտակցաբար, կազմակերպված ձևով
քանդել մեր գյուղատնտեսությունը՝ վատ հերկել, վատ ցանել, տրակ-
տորները ջարդել, պահեստի մասերն ուղարկել վոչ այնտեղ, ուր
հարկավոր է. այս-ինչ մասերն են հարկավոր, ուրիշ մասեր են ուղար-
կում: Իհարկե նրանք ավելի լայն քաղաքական բնույթի՝ կապիտա-
լիզմի վերականգնման նպատակն են ին հետապնդում: Վնասարարու-
թյան դեմ մենք պայքարում ենք զանազան ճանապարհներով, Միացյալ
Պետքաղվարչության մեթոդներով, մեր կադրերին դաստիարակելու
ճանապարհով, ինչպես մենք այդ արինք Շախտիի դատավարությու-
նից հետո, մեր վողջ տնտեսական և քաղաքական աշխատանքը բա-
րելավելու ճանապարհով, հեղափոխական աշալըջությունն ու գյուղա-
տնտեսության կոնկրետ ղեկավարությունն ուժեղացնելով: Չի կարելի
ֆնասարարությունը գիտել իբրև ինչ-վոր ճակատագրականորեն ան-
խուսափելի բան: Մենք կարող ենք և պետք է արմատից կտրենք
ֆնասարարությունը բոլոր յեղանակներով, պրոլետարական գիկտա-
տուրայի բոլոր միջոցներով, այդ թվում և առաջին հերթին ուժե-
ղացնելով աշխատողների հեղափոխական աշալըջությունը և լավաց-
նելով մեր աշխատանքի վորակը:

Ընկ. Ստալինը ճիշտ ընդգծեց վերջին տարիներում ստեղծված

200 հազար կոլտնտեսությունների, 5 հազար խորհրդատեսությունների
և 2466 ՄՏԿ-ների տնտեսությունը տիրապետելու դժվարություն-
ները: Նա ընդգծեց, վոր մեր խորհրդատեսություններն ու կոլտնտե-
սություններն այնպիսի մի շրջան են ապրում, վորը նման է այն
շրջանին, վորպիսին ապրել են մեր գործարաններն ու ձեռնարկու-
թյունները 1920—1921 թվականներին: Ընկ. Ստալինի այդ խոսքե-
րից մենք պետք է անենք այն միակ բայլընկիյան յեղադակացու-
թյունը, թե պետք է բոլոր ջանքերը գործ դնել ամենաարագ կերպով
յուրացնելու տնտեսությունը և ուղղելու մեր սուբյեկտիվ թերու-
թյունները: Ինչպես վոր մենք 1920—1921 թվականներից հետո մոբի-
լիզացիայի յենթարկեցինք մեր բոլոր ուժերը արդյունաբերությու-
ն աշխատանքի թերությունները հաղթահարելու համար, ինչպես վոր
մենք հաշվի առանք Շախտիի ֆնասարարության դասերը մեր ձեռ-
նարկությունների աշխատանքը բարելավելու համար, այնպես էլ
մենք պետք է հաղթահարենք գյուղատնտեսություն մեջ գոյություն
ունեցող թերությունները:

Իսկ դրա համար հարկավոր է մոբիլիզացիայի յենթարկել մաս-
սաներին, խորհրդատեսությունների բանվորների և կոլտնտեսական-
ների մեջ բարձրացնել սոցիալական և հարվածայնության այնպիսի ա-
լիք, վորպիսին մենք բարձրացրել ենք արդյունաբերության մեջ: Դա
քաղաքականների կարևորագույն խնդիրներից մեկն է հանդիսանում:

Մենք պետք է ուղղակի ասենք, վոր գյուղատնտեսական աշ-
խատանքի հարցերում յեղած խոշորագույն թերությունների հաղթա-
հարման խնդիրը վերաբերում է վոչ միայն ստորին որգաններին, այլև
մարդային, յերկրային որգաններին և Հոգժողովմատին—Սորհրտո-
ժողովմատին:

Հոգժողովմատն ու Սորհրտոժողովմատը և նրանց տեղական որ-
գանները պետք է շատ ավելի կոնկրետ ու ոպերատիվ ձևով զբաղվեն
տրակտորային պարկով, ցանքի և ցանքի վորակի հարցերով, բերքա-
հավաքով, կալսումով, կոմբայնների և մյուս մեքենաների աշխատան-
քով: Անհրաժեշտ է աշխատավորված մոտեցում ունենալ յուրա-
քանչյուր մարդին և առանձին յերկրին:

Յեթե կոնկրետ խոսենք Հոգժողովմատի որգանների մասին, սկսած
շրջանային հողբաժիններից, ապա յես պետք է ասեմ, վոր շրջանային
հողբաժինները մեզ մոտ շատ շրջաններում փաստորեն չկան, դրանք
թույլ, վտիտ որգաններ են: Այստեղ նստած ագրոնոմն ամբողջապես
թղթերի մեջ է թաղված և ըստ եյություն գյուղատնտեսությամբ չի
զբաղվում: Շրջանային հողբաժիններում հոսունությունն անհավասա-
րի չափերի յե հասել: Շրջանային հողբաժինները պետք է ամբացնել
ուժեղ աշխատողներով և նրանց տեղից տեղ չքաշել: Հարկավոր է հի-
շել, վոր կուսկազմակերպությունները նույնպես պատասխանատու յեն
շրջանային հողբաժինների աշխատանքի և նրանց մարդկանց ընտրու-

թյան համար: Մարգարյին և յերկրային հողվարչությունները նույնպես թույլ են ղեկավարում գյուղատնտեսությունը:

Կենտրոնում ևս, Մոսկվայում, յեթե վերցնենք Հոգժողովմատի և Ոորհանաժողովմատի, տրակտորիկներուն, խորհանաժողովմատի վարչությունները, ապա այստեղ ևս կան մի շարք խոշորագույն թերություններ, վորը Հոգժողովմատի և Ոորհանաժողովմատի աշխատողներն առաջին հերթին պետք է ինչքան կարելի յե շուտ գիտակցեն և վերացնեն: Բավական է բերել այսպիսի մի սրինակ: Յերբ հարց դրվեց խորհանաժողովյուններին մայցու մատակարարել խոշոր արդյունաբերական կենտրոնների բանվորներին և յերբ ընկ. Ստալինը պահանջեց՝ մեզ մի հրամցնեք ընդհանուր տոկոսներ, վոչնչի չպարտավորեցնող «ընդհանուր» վերացական պլաններ, այլ կոնկրետ խորհանաժողովյուններ ամրացրեք Լենինգրադին, Մոսկվային, Դոնբասին, վորպեսզի մենք գիտենանք, թե վոր խորհանաժողովյունից ինչ պահանջենք, — Հոգժողովմատը չկարողացավ մսի հանձնման պլան տալ յուրաքանչյուր խորհանաժողովյան գծով:

Ստալին: Ժողովմատը չգիտեր, թե ինչ կարող է տալ յուրաքանչյուր խորհանաժողովյուն:

Կազանովիչ: Այո, ժողովմատը չգիտեր, թե ինչ կարող է տալ յուրաքանչյուր խորհանաժողովյուն: Յուրաքանչյուր խորհանաժողովյան գծով մսի հանձնման պլաններ կազմելու համար հարկավոր յեղավ բոլոր տրեսների նախագահներին կանչել, վորոնք այստեղ, Մոսկվայում նստեցին յերկու շաբաթ, հեռագրերով լրացուցիչ կերպով հարցում արին իրենց տեղական որգաններին, վորովհետև տրեսների նախագահները ևս հարկ յեղածին պես չգիտեյին իրենց խորհանաժողովյունները: Յեվ դրանից հետո միայն հաղիվ-հաղ կարողացանք ստանալ նրանցից կոնկրետ պլան ըստ խորհանաժողովյունների: Այդ նույնը վերաբերում է նաև տրակտորիկներուն կողմից ՄՏԿ-ները գիտենալուն, ինչպես և Հոգժողովմատի մյուս վարչություններին: Կոնկրետ, ոպերատիվ ղեկավարությունը շատ և շատ քիչ է: Հոգժողովմատը կանգ է առել իր աշխատանքների առաջին շրջանի վրա: Նա բավականաչափ ուժեղ շրջագարձ չի կատարել յուրաքանչյուր որվա, յուրաքանչյուր ժամվա կոնկրետ պրակտիկայի, ոպերատիվ ղեկավարության կողմը:

Այն, վոր Հոգժողովմատից անջատեցինք Ոորհանաժողովմատը, — զազգալի չափով կոզնի կոնկրետացնելու ՄՏԿ-ների և խորհանաժողովյունների ղեկավարման գործը: Հոգժողովմատը և Ոորհանաժողովմատը պետք է արագորեն վերակառուցեն իրենց աշխատանքը:

Մենք կկարողանանք կոլտնտեսություններում և խորհանաժողովյուններում գործը լավ կազմակերպել, յեթե ամրացնենք կադրերը: Կադրեր մենք ունենք, նրանց պետք է ջոկել և կազմակերպել: Յեստեսել եմ հարյուրավոր տաղանդավոր մարդիկ կոլտնտեսականներից և խորհանաժողովյունների բանվորներից, վորոնք սովորել են կառա-

վարել: Կոլտնտեսություններում և խորհանաժողովյուններում մենք ունենք հարյուր հազարավոր տաղանդավոր մարդիկ: Նրանց հարկավոր է գիտենալ, դաստիարակել և կազմակերպել:

Հոգժողովմատը, Ոորհանաժողովմատը և նրանց տեղական որգանները հին գյուղատնտեսական որգաններից բացառիկ քիչ կադրեր են ստացել: Հին գյուղատնտեսական կադրերի զգալի մասն անպետք դուրս յեկավ նոր շրջանի համար: Հին գյուղատնտեսական կադրերի զգալի մասը մեծ մասամբ այնպիսի մարդիկ են, վորոնք գյուղատնտեսությանը բոլորովին այլ մոտեցում ունենալու վոգով են դաստիարակվել, — մարդիկ, վորոնք համակված են յեղել կոնդրատյեվակա-նությամբ, թեև նրանցից շատերը զրպանում կուստոմ են ունեցել:

Ոորհանաժողովյունների շատ դիրեկտորներ այժմ «դուրս են ընկել»: Մենք նրանց, այսպես ասած, «քել ենք»: Հարկավոր է ընտրել նորերի: Կարելի յե, իհարկե, մի մասին դրսից տալ, բայց հիմնական մասին պետք է ներսից առաջ քաշել: Յեվ Ոորհանաժողովմատի խնդիրն է՝ աշխատողներին առաջ քաշել իր սխտեմի ներսից:

Պետք է վերացնել կադրերի խայտառակ հոսունությունը: Կի-ի ապադատի հետազոտած 613 ՄՏԿ-ներում դիրեկտորների 60 տոկոսը մեկ տարուց պակաս է, ինչ աշխատում է: Նույնը նաև խորհանաժողովյուններում: Պետք է ընտրել ամուր մարդկանց և նրանց ամրացնել աշխատանքին, իսկ վոր գլխավորն է՝ նրանց պետք է դաստիարակել աշխատանքի պրոցեսում:

Կուսակցությունը մեծ քանակությամբ մարդիկ է տվել գյուղատնտեսական ապարատներին: Մոտավոր կոպիտ հաշիվներով մենք ժողովրդական տնտեսության մյուս ճյուղերից և ուսումնական հիմնարկներից մոտ 50 հազար մարդ ենք տվել գյուղատնտեսական ապարատներին, կոլտնտեսություններին, ՄՏԿ-ներին և խորհանաժողովյուններին:

Հնգամյակի ընթացքում մենք ունեցանք մասնագետների ընդհանուր թվի զգալի աճում գյուղատնտեսության մեջ: 1928 թվին գյուղատնտեսության մեջ հաշվվում էր 17,8 հազար մասնագետ, իսկ 1932 թվին՝ 69,3 հազար մասնագետ (աճում ավելի քան 4 անգամով):

Ագրոնոմների թիվը հնգամյակում ավելացավ 2 անգամով — 7028 հոգուց 14200 հոգու, և լրիվ միջնակարգ կրթություն ունեցող ագրոտեխնիկների թիվը ավելացավ գրեթե 5 անգամով (3960-ից մինչև 19,500):

1928 թվին մենք ունեյինք 24 գյուղատնտեսական բուհ, 1932 թվին՝ 151. տեխնիկոմներ համապատասխան կերպ 1928 թվին՝ 25, 1932 թվին՝ 976: Սովորողների թիվը նույնպես արագորեն աճեց, այն է՝ 1928 թվին գյուղատնտեսական բուհերում կային 28000 հոգի, իսկ 1932 թվին՝ 61000 հոգի, գյուղատնտեսական տեխնիկոմներում 1928 թվին՝ 12000, իսկ 1932 թվին՝ 163.400:

Այդ նույն տարիներում զանազան դասընթացների միջոցով

պատրաստված է 4 միլիոն 553 հազար մասսայական վորակավորման տեղ գյուղատնտեսական բանվոր, այդ թվում 658 հազար տրակտորիստ:

Այժմ մենք վերակազմել ենք Սվերդլովի անվան և մյուս կոմհամալսարանները. նրանք պատրաստելու չեն կուսակցական, խորհրդային և տնտեսական կազմակերպիչներ բացառապես գյուղատնտեսություն համար:

Նախքան ՄՏԿ-ների և խորհրդատեսությունների քաղբաժինների համար աշխատողների ընտրություն կատարելն ընկ. Ստալինը մեզ ցուցումներ տվեց՝ թույլ չտալ մեխանիկական, շարժման մոտեցում և անխտիր մոբիլիզացիաներ: Այժմ այնպիսի շրջան է, յերբ մոբիլիզացիայով հեռու չես գնա: Անկետայի հիման վրա մարդկանց դիմակազուրկ մոբիլիզացիան մեզ հարկավոր աշխատողների ընտրությունը չի տա:

ՄՏԿ-ների քաղբաժինների առաջին հազար աշխատողներին մենք բոլորովին այլ մեթոդով ընտրեցինք: Մեր հանձնաժողովն անձամբ ընդունեց կենտրոնում և տեղերում շոկված մարդկանց, նրանցից յուրաքանչյուրի հետ անձամբ զրույց ունեցավ, և յուրաքանչյուրին մենք դեմքով ճանաչում ենք: Մենք հազար աշխատող ընտրեցինք անհատապես: Այդպիսի ընտրությունը մեզ կապահովի անակնկալներից, կապահովի, վոր այդ կերպ ընտրված մարդիկ իրենց վիթխարի մեծամասնությունում լավ կաշխատեն և իրենց խնդիրները գլուխ կբերեն:

Գյուղատնտեսության որգաններին մարդկանցով ոգնել իհարկե հարկավոր է: Ըստ յերևութին հարկավոր կլինի մարդկանց մի մասն ել տալ և արդյունաբերությունից: Չե՞ վոր արդյունաբերության մեջ կան ահագին քանակություն կադրեր, վորոնք խիստ աճել են այս ժամանակամիջոցում: Պարտադիր չե, վոր մենք ՄՏԿ-ների և խորհրդատեսությունների պատրաստի դիրեկտորներ ուղարկենք: Մեզ մոտ ճանաչում են միայն ղեկավար աշխատողների, ասենք թե ձեռնարկություններում՝ միայն դիրեկտորներին, և նրանց մի տեղից մյուսն են ուղարկում, ընդվորում առանց հաշվի առնելու, վոր այդ դիրեկտորների կողքին աճել են բազմաթիվ տաղանդավոր և ընդունակ մարդիկ, ցեխերի, բաժինների վարիչներ, բրիգադիրներ, վորոնց կարելի չե առաջ քաշել ավելի պատասխանատու աշխատանքի, այդ թվում նաև ՄՏԿ-ներում և խորհրդատեսություններում:

Բայց գյուղատնտեսական կադրերի հիմնական մասին Հոգժողկոմատը և խորհրդաժողովումատը պետք է իրենք դաստիարակեն, պետք է առաջ քաշեն իրենց մարդկանց: Ամեն մեկը, վորն աշխատում է տեղերում և յեղել է կոլտնտեսություններում, գիտի, վոր վերջին տարիներում կոլտնտեսություններում աճել են տասնյակ և հարյուր հազարավոր տաղանդավոր կազմակերպիչներ, վորոնք աճել են կոլտնտեսություններում աշխատելիս: Նախկին հովիվը, վորն առաջ զբոլ չեր խմանում, այժմ կոլտնտեսության գլուխն է կանգնած և հիանալի դե-

կավարում է: Մասսայական և կուսակցական աշխատանքի բարեկավումն ել ավելի կմեծացնի կազմակերպիչներ թիվը գյուղում:

ԿՈՒՍՄԱՍՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Մեր կուսակցության մասսայական աշխատանքը միշտ համապատասխանել է այն հիմնական քաղաքական խնդիրներին, վորոնք դրվում են հեղափոխության յուրաքանչյուր տվյալ ետապում: Կալվածատերերի վոչնչացումով, կուլակության վերացումով, գյուղացիության հիմնական մասաներին կոլտնտեսություններում միավորելով մենք ստեղծել ենք գյուղացիության միլիոնավոր մասսաների ամենալայն նախաձեռնության ու ինքնագործունեության ծավալման և քաղաքական աճման չտեսնված հնարավորություններ: Գյուղացիության հիմնական մասաները հաստատապես ամրացված են գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման ճանապարհի վրա:

Սակայն սխալ կլիներ կարծել, թե մեր մասսայական-քաղաքական աշխատանքը պետք է կուլակության բնույթի կրի միայն, ինչպիսին, դժբախտաբար, տեղ ունի մի շարք շրջաններում: Մենք պետք է հաստատապես հիշենք, վոր կուլակը չի վոչնչացված, վոր մանրբուրժուական ֆեոդալները տակավին ուժեղ են, վոր անգամ կոմունիստների առանձին խմբեր յենթարկվում են այդ մանրբուրժուական ազդեցություններին, իսկ խորհրդատեսություններում առանձին դիրեկտորներ բուրժուական-վերասերական տենդենցներ են ցուցաբերում:

Ահա թե ինչու մենք պետք է մասսաներին համախմբենք պայքարելու հանուն սոցիալիստական կոլտնտեսության և խորհրդատեսություն, պայքարելու ընդդեմ կուլակային տարրերի և նրանց արբանյակների, պոկոդների, հանրային բարիքը հափշտակողների:

Այն կարևորագույն հարցերը, վորոնց հիման վրա պետք է վերադաստիարակել կոլտնտեսականներին, հանդիսանում են՝ առաջին՝ բազաստիարակել կոլտնտեսական գույքի նկատմամբ հոգատար պայքարել հանրային սոցիալիստական գույքի նկատմամբ հոգատար վերաբերմունք ունենալու համար, յերկրորդ՝ կոլտնտեսությունների, կոլտնտեսականների և խորհրդատեսությունների՝ խորհրդային պետության առաջ ունեցած բոլոր պարտավորությունների ճշտապահորեն և անպայման կատարումը, յերրորդ՝ աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը, աշխարհապահությունը, պայքար գյուղատնտեսական աշխատանքների լավ վորակի համար, կոլտնտեսությունների յեկամտարբերության բարձրացման և զբանով իսկ կոլտնտեսականների յեկամուսների ավելացման համար:

Սոցիալիստական սեփականության պաշտպանության վերաբերյալ ղեկերտը մեծագույն պատմական նշանակություն ունի: Յեթե մասնավոր սեփականության պաշտպանության մասին՝ ֆրանսական Մեծ հեղափոխության ղեկերտը լուսարանում եր թալանելու իրա-

վունքները, շահագործելու իրավունքները, մեկ մարդու կողմից մյուսի աշխատանքը յուրացնելու իրավունքները, ապա մեր դեկրետն ուղղված է պաշտպանելու նոր, սոցիալիստական կարգերը, վոչնչացնելու մարդու միջոցով մարդուն շահագործելու ամեն մի հնարավորությունը:

Դասակարգային թշնամին վոտնձգություն կատարելով կոտնտեսային և խորհրդատեսային սեփականության հանդեպ, փորձում է քանդել սոցիալիստական կարգերի հիմքերը: Հացի, կոտնտեսության առանձնանքների, սերմացուի և այլ գոգությունները սովորական քրեական հանցագործություն չեն: Դա կոտնտեսությունների դեմ ուղղված դասակարգային պայքարի մի ձև է, դա քաղաքական յերույթ է խորհրդային կարգերի հիմունքների դեմ: Յեվ մեր ձեռքը չի դողա հանրային սեփականությունը հափշտակողներին վոչնչացնելու համար:

Գյուղական մի ժողովում յես պատմեցի, վոր միքանի կոտնտեսականներ չեն ամաչում, յերբ նրանց մեղադրում են հանրային սեփականությունը հափշտակելու մեջ: Յեթե առաջ նրանցից մեկն ումեկին ասեյին, թե նա գողացել է, նա կվրդովվեր—«Այդ վոնց թե գողացել եմ: Յես ազնիվ մարդ եմ»: Նա գտնում եր, վոր մասնավոր սեփականությունը սրբազան է, «աստծուց ե»: Իսկ այժմ, յերբ ասում են՝ «դու գողացել ես», միքանի կոտնտեսականներ ի պատասխան ժպտում են և իրենց-իրենց մտածում. «Կեցցես, ճարպկորեն թուցրի, յես տնտեսվար գյուղացի յեմ, ձեռքս ինչ վոր ընկնի, ել դուրս չի պրծնի: Կոտնտեսական բարիքը սրբազան չե, «աստծուց չե», «սատանայից ե»... Ի պատասխան քրքշում են, համաձայն են դրա հետ:

Ստալին: Վոչ միայն նրանք, այլև մեր աշխատողներից միքանիսը:

Կազանովիչ: Միանգամայն ճիշտ է:

Հարկավոր է, վոր մեր բոլոր կոմունիստները հանրային բարիքին վերաբերվեն հեղափոխականի ամբողջ մղումով և պայքարեն հանրային գույքի բոլոր հափշտակիչների դեմ: Չե՞ վոր այն փաստը, վոր կոտնտեսականը կոտնտեսություն է մտել, նշանակում է, վոր նրա հասարակական կողմը վերակշռում է մասնավոր-սեփականատիրական կողմին: Կոտնտեսությունը ճիշտ կազմակերպելով և գողերի ու ֆուսսարարների դեմ պայքարելով մենք վարդացնում ենք այդ հասարակական կողմը, իսկ այն կողմը, վորին կառչում է դասակարգային թշնամին, մասնավոր-սեփականատիրական, պոկողական կողմը, մենք քարուքանդ ենք անում: Բայց քանի վոր տեղական կոմունիստներն այդ ուղղությամբ զրեթե չեն աշխատում, իսկ դասակարգային թշնամին աշխատում է ուժգին թափով, ուստի նա կոտնտեսականի վրա ազդեցություն է գործում, բռնում է նրա հենց այդ թույլ լարը, նրա սեփականատիրական հոգեբանությունը: Սխալ կլինե՞ր Հափազանցել թշնամու հնարավորությունն ու ուժը, բայց չպետք է նաև նսեմացնել այն: Մենք պետք է ամենայն հստակությամբ տեսնենք մեր թուլությունները, վորպեսզի հաղթահարենք այն:

Հանրային սոցիալիստական սեփականության համար պետք է պայքարիլ պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր միջոցներով, վորոնք փոխադարձաբար կապված են միմյանց: Յեթե հետամնաց կոտնտեսականների նկատմամբ, չհրաժարվելով հարկադրական միջոցներից, մենք գլխավորապես պետք է գործենք ամենորյա դաստիարակման, կոտնտեսական ակտիվ աշխատանքի ներգրավելու մեթոդներով, ապա կուլակային տարրերին, կոտնտեսությունն ու խորհրդականությունն ըստ իրենց հափշտակում, ցանքի ու հացամթերման սարքատաժ կազմակերպողներին մենք պետք է անխնա մերկացնենք, արմատախիլ անենք սոցիալիստական սեփականության պաշտպանությունը վերաբերող խորհրդային որենքների ամբողջ խստությամբ:

Հանրային սոցիալիստական սեփականության համար պայքարելը սերտորեն կապված է պետության առաջ հանձն առած պարտավորությունների կատարման համար պայքարելու հետ: Փորձը ցույց է տվել, վոր այնտեղ, վորտեղ կոտնտեսությունները պայքարում են թշնամիների դեմ, վորտեղ կուլակային տարրերը մերկացված և արմատախիլ են արված,—այնտեղ ճշտապահորեն կատարվում են հացամթերման պլանները և ֆինանսական պարտավորությունները, այնտեղ կոտնտեսությունների տնտեսությունը պատշաճ բարձրության վրա յե գտնվում և կոտնտեսականները լիովին հաց ու զգալի յեկամուտ են ստանում ըստ աշխուրների:

Ահա թե ինչու հակակուսակցական, հակախորհրդային են այն մարդկանց դատողությունները, վորոնք պետության առաջ հանձն առած պարտավորությունների կատարմանը հակադրում են կոտնտեսության յեկամտարերությունն ըստ բարձրացումը:

Կոտնտեսականների մեջ կատարվող վողջ մասսայական քաղաքական աշխատանքներում անհրաժեշտ է ձգտել, վորպեսզի կոտնտեսականները դիտակցեն, վոր վերոհիշյալ յերեք խնդիրների՝ հանրային սոցիալիստական սեփականության պաշտպանության համար պայքարելու, պետական պարտավորությունները կատարելու, աշխարհապահությունն ամրացնելու և գյուղատնտեսական աշխատանքների վորակի համար պայքարելու խնդիրների կատարումը միայն կհանգի կոտնտեսությունների հետագա բարգավաճմանը, յեկամտարերության հետագա բարձրացմանը և կոտնտեսականների դրության բարելավմանը:

Գյուղի վողջ աշխատանքում անհրաժեշտ է հաստատորեն հիշել, վոր հարկավոր է վճռական պայքար մղել ինչպես նրանց դեմ, ովքեր չեն ցանկանում պայքարել կուլակի դեմ և միջակին «պաշտպանելու», կոտնտեսականին «պաշտպանելու» արտաքինի տակ գործնականում պաշտպանում են կեղծ կոտնտեսականներին և կուլակային տարրերին,—այնպես ել նրանց դեմ, ովքեր «ձախ» խոտորումների ձևով դրսևորում են իրենց աջեկությունը: Հարկավոր է վճռականորեն պայքարել նրանց դեմ, ովքեր սանձարձակ վարչարարություն են ցուցա-

բերում, չեն կարողանում բարեկամին տարբերել թշնամուց, չեն ցանկանում սխտեմատիկ, մանրակրկիտ աշխատանք կատարել համոզելու և վերադաստիարակելու համար այն կոտնտեսականներին, վորոնք մեր կողմից են և լուկ վատ դեկալարուծյան, նրանց մեջ տարվող վատ աշխատանքի պատճառով և, վոր սխալ ճանապարհի վրա յեն ընկել:

Յեա այստեղ մանրամասնորեն կանգ չեմ առնի մենատնտեսները վրա: Նրանց բոլորին չի կարելի խառնել միատեղ: Հարկավոր է չանտեսել այսօրվա այն մենատնտեսներին, վրո՞նք վաղը կոլտնտեսականաներ կլինեն, այլ նրանց մեջ ահտիվ քաղաքական աշխատանք կատարել:

Թեև քաղաքաժինները քաղաքաժին են հանդիսանում ՄՏԿ-ների, կոլտնտեսությունների և խորհրտնտեսությունների համար, բայց իրենց ամենորյա վիճվ աշխատանքում նրանք պետք է աշխատանք կատարեն այսօր մենատնտես մնացած աշխատավոր գյուղացիներին կոլտնտեսություն ներգրավելու ուղղությամբ:

Սոցիալական ու հարվածայնությունը գյուղում, այդ թվում նաև կուսակցականների և կոմյերիտականների մեջ, առայժմ ծայր աստիճանի թույլ են զարգացած: Յես առիթ էմ ունեցել դիտել մեծ քանակությամբ ստանիցաներ և գյուղեր, վորտեղ միքանի տասնյակ և նույնիսկ մոտ հարյուր կոմունիստներ կան, բայց գործնականում նրանք արտադրություն մեջ մեծ դեր չեն խաղում: Որինակ՝ Կուբանի ստանիցաներից մեկում 100 կոմունիստ և 150 կոմյերիտական կա, իսկ նոյեմբեր ամսին տակավին դաշտում մնացել եր հազար հեկտար չհավաքված յեղիպտացորեն, չկալված ցորեն: Յեթե այդ ստանիցայի կոմունիստները և կոմյերիտականներն իսկական հարվածայիններ լինեյին և հարկ յեղածին պես իրենց հետևից տանեյին կոլտնտեսականներին, ապա յեղիպտացորենը հավաքելը մեծ դժվարություն չեր ներկայացնի: Կոլտնտեսականներ կան, այդ թվում նաև կոմունիստներ և կոմյերիտականներ, ուրոնք տարեկան 30—40 աշխուր ունեն: Դրանք կեղծ կոլտնտեսականներ են:

Ահա թե ինչու աշխատանքի ձիշտ կազմակերպումը, աշխարհապահուիթյան բարձրացումը, սոցմրցման ու հարվածայնության գլխավորումն ու զարգացումը, կոլտնտեսությունների և խորհանտեսությունների բանվորների ձիշտ դասավորումն ու ոգտագործումը քաղբաժինների և մեր պուղական կուսակցական կազմակերպությունների կարևորագույն խնդիրն են հանգրստանում:

Կոլտնտեսականների պահանջները հսկայական չափով աճել են։ Պետք է կարողանալ կոլտնտեսականների առաջ պարզել նրանց աշխտրվա անելիքի կապը վաղվա հեռանկարի, կուսակցության ընդհանուր քաղաքականության հետ։ Դրա համար հարկավոր է բարելավել հրատարակվող, գրականությունը։ Հարկավոր է բարելավել մամուլի ղեկավարությունը։ Հարկավոր է, վոր մեր գիտնական պրոպագանդիստները և փորձառու ագիտատորները, վորոնք ապրում են քաղաքնե-

րում, հաճախակի գյուղ գնան, վոր նրանք գյուղական աշխատողներին սովորեցնեն հմուտ ագիտացիա ու պրոպագանդ ի կնքները սովորեն հմուտներն ագիտացիա ու պրոպագանդ մղել գյուղի նոր պայմաններում:

Այս բոլոր խնդիրները կատարելու համար անհրաժեշտ է անկուսակցական կոլտնտեսական ակտիվին համախմբել կուսակցութեան շուրջը: Մենք պետք է ուղղակի ասենք, վոր շատ գյուղերում և ստանիցաներում վերջին ժամանակներս աշխատանքն անկուսակցական ակտիվի հետ ծայր աստիճանի թուլլ է և անբավարար: Ակտիվի ժողովները հաճախ բրիգադիրների և կոլտնտեսութեանների մյուս վարչական, պաշտոնատար անձանց ձեռքով ժողովները կրկնելով են կրել:

Պրտավակ ստանդիցայի կոլտնտեսականների և մեկնատնտեսների ժողովում հանդես յեկավ մէ կոլտնտեսուհի. «Մեր սիրտը ցավում է կոլտնտեսութեան համար, մենք կոլտնտեսութեան ենք կազմակերպում, մենք պաշքարում ենք նրա համար, վորպեսզի ստիպված չլինենք նորից կուլակին ստրուկ դառնալ, իսկ մեզ մոտ կան կուլակային տաւրեր, վորոնք կոլտնտեսութեան են մտել քաջքայելու դիտավորութեամբ: Մենք պետք է նրանց վտարենք, պետք է կոլտնտեսութեան վարչութեան շուրջը հավաքենք իրոք այնպիսիների, վորոնց սիրտը ցավում է կոլտնտեսութեան համար»:

Ահա կոտնտեսությանը նվիրված աշգլխի մարդկանցից և վոչ թե ձևական նշանից յեկնելով՝ պետք է ակտիվ ստեղծել կոտնտեսութեան ներում, վորը գործնականում պայքարի կոտնտեսության ամրացման համար: Կհ-ի վորոշման նախագծի մեջ պարզորեն գրված է կոտնտեսութեանում և խորհատնտեսութեանում մեծամասնութեանը նվաճելու վերաբերյալ, այն բանի վերաբերյալ, վոր չպետք է վախենալ խախտելու կարծեցյալ «միասնութեանը» կոտնտեսության և խորհատնտեսության ներսում, չվախենալ պայքար մղելու:

Մի կողմնատեսությունում՝ Հյուսիսային Կովկասի Կամենսկ շրջա-
նի Վերինեպիստվսկի գյուղխորհրդի Լենինի անվան կողմնատեսու-
թյունում՝ յես հանդիպեցի վարչության ժողովին ակտիվի հետ միա-
սին։ Նստած է մի կոմունիստ՝ նախկին կարմիր պարտիզան, Վերստու-
գիչ Հանձնաժողովի նախագահ Կրասնովը։ Կողմնատեսության նախա-
գահը և տնտեսավարը նախկին սպիտակներ են, խորթ մարդիկ, բացա-
հայտորեն վռչ մեր գիծն են տանում։ Իսկ կոմունիստ Կրասնովը յի-
րակալյում է, իբր թե իրեն լսում են, իբր թե ուշադրությամբ են
վերաբերվում իր առաջարկներին։ Կրասնովին անուն-հայրանունով
են կանչում, իսկ գործնականում բոլորին հրամայում են կուլակային
տարրերը։ Առերևույթ միասնություն են ստեղծում կողմնատեսու-
թյունում։ Բայց՝ նա ուղղված է պրոլետարական պետության շահերի
դեմ, կողմնատեսականների շահերի դեմ։ Ահա հենց այդպիսի միասնու-
թյան դեմ է ուղղված Կի-ի պլենումի վորոշման այն կետը, վորը վե-

բարեբրում ե կոլտնտեսութիւններում մեծամասնութիւնը նվաճելուն:

Մենք պետք է ստեղծենք անկուսակցական ակտիվ, վորը մեզ հետ միասին պայքարի բոլոր և ամեն տեսակ դեպքերում, մի ակտիվ, վորն իր հետեից տանի հիմնական մասսային: Իսկ վոր մասսան մեզ հետ ե, վոր կոլտնտեսութիւնները կայուն են ավելի քան յերբեկոյց,— դա անվիճելի յե:

Կոլտնտեսութիւններում մեծամասնութիւն նվաճել կարելի յե միմիայն պայքարելով հակակոլտնտեսական տարրերի, կուլակային արբանյակների դեմ: Անկուսակցականների ակտիվ ստեղծել կարելի յե վոչ թե պարզապէս ձեռնադրեն, նրան վարչութիւն շուրջը հաւաքելով, այլ ամեն ոք, ամեն ժամ կոլտնտեսութիւնների վերելքի, աշխատանքի վորակի բարելավման համար պայքարի կոնկրետ փաստերի հիման վրա համախմբելով նրան ընդդէմ կուլակի, ընդդէմ գողերի, ընդդէմ հափշտակողների, ընդդէմ լողերի, ընդդէմ պոկողների, ընդդէմ բոլոր նրանց, ովքեր կոլտնտեսութիւն շահերը հակադրում են պրոլետարական պետութիւն շահերին:

Մեզ՝ բայրէիկների համար պարզ ե, վոր այս բոլոր խնդիրները գլուղում մենք կկարողանանք կատարել միմիայն այն պայմանով, յեթե արմատապէս բարելավենք մեր կուսակցական կազմակերպութիւնների աշխատանքը, յեթե մենք, ինչպէս Լենինն եր ասում, պրոլետարիատի կազմակերպչական դերը (իսկ դրանումն ե գլխավոր դերը) ճիշտ և հաջողութեամբ կիրառենք, յեթե կոմունիստները լինեն իրենց բարձրութեան վրա, յեթե ամենախիստ կենտրոնացում և կարգապահութիւն պահպանվի մեր կուսակցութեան ներսում:

Այստեղ պետք է գործել, մեկ կողմից, բայրէիկյան ձեռքով վտարելով քողարկվածներին, վոր մենք այժմ արդեն կատարում ենք Ուկրաինայի ու Հյուսիսային Կովկասի գյուղական կազմակերպութիւնները գտնան յենթարկելով և վորը մենք կանենք ապագայում մեր ամբողջ կուսակցութիւնը գտնան յենթարկելիս: մյուս կողմից, հարկավոր ե բարելավել մեր վողջ կուսակցական աշխատանքը գլուղում, քաղաքականապէս դաստիարակելով կոմունիստներին: Մենք գլուղում ունենք,— յես առիթ ունեցել եմ այդ դիտելու,— մեծ քանակութեամբ հիանալի կոմունիստներ և կոմյերիտականներ, վորոնք ուզում են աշխատել, ուզում են պայքարել, բայց չեն կարողանում, չգիտեն, թե այդ ինչպէս անեն: Կազմակերպել նրանց, բարձրացնել նրանց մակարդակը,— ահա այժմ մեր առաջ ծառացած կարևորագույն խնդիրը: Վորովհետեւ յեթե կուսակցական կազմակերպութիւնը միաձուլված չլինի, գաղափարականապէս զինված չլինի, մասսաների հետ սերտորեն կապված չլինի, չկարողանա իր հետեից տանել մասսաներին,— կոլտնտեսութիւնների ամրացման վոչ մի աշխատանք հաջողութեամբ չի ունենա: Առանց բայրէիկների՝ վոչ մի տեղ, վոչ մի մարտական հեղափոխական աշխատանք կատարել հնարավոր չի: Բայց բայրէիկներն անջատ-անջատ աշխատողներ չեն, վորոնք ժամանակ

առ ժամանակ անդամավճար են տալիս և բանաձևեր են ընդունում «տնտեսական ~ քաղաքական կամպանիաների անցկացման մասին», այլ մարտական կազմակերպութիւն, կենդանի որդանիզ ե, վորը կոպիված ե թշնամիների հետ ունեցած գոտեմարտերում, համախմբված ե հաղթահարելու դժվարութիւնները, իր հետեից ե տանում մասսաներին, աճել ե աշխատանքի պրոցեսում:

Իսկական բայրէիկը չի կարող չլինել յինի: Յեթե նա գաղափարականապէս համոզված չե, յեթե նրա համար պարզ չեն կիրառվող միջոցառումները, յեթե նրա հոգու խորքում յերբեմնում ե տարակուսի վորդը,— ապա նրա աշխատանքը յերեք քառորդով ապարդյուն կլինի: Հնարավոր ե, վոր նա ազնվորեն ուզում ե կատարել իրեն հանձնարարված աշխատանքը, իրար ե անցնում, աղմկում: Բայց քիչ ոգուտ կլինի: Յեթե հրամանը զլսից դուրս ե գալիս կիսով չափ թուլացած,— ձեռքը դողում ե, կորցնում իր ամբողջութեան ու ուժը: Ահա թե ինչու կարևորագույն խնդիր ե հանդիսանում գյուղական և շրջանային կուսակազմակերպութիւնների գաղափարական զինումը: Յես խոսում եմ հենց զինման մասին՝ գործածական «դաստիարակութիւն» բառի փոխարեն, վորովհետեւ զինում բառն ավելի ճիշտ ե բնորոշում այն, ինչ մեզ հարկավոր ե: Բայրէիկը դպրոցական չի և մարքսիզմ-լենինիզմին տիրապետում ե վոչ թե քննութիւն տալու համար, վոչ թե դիպլոմի համար: Նա մարտիկ ե, վորին հեղափոխական թեորիան տալիս ե «կողմնորոշման ուժ», հեռանկարի պարզութիւն, վստահութիւն՝ աշխատանքի մեջ, մեր գործի հաղթանակի հավատք» (Ս տ ա լ ի ն):

Վողջ կուսակցական աշխատանքում պետք վճռականորեն դուրս մղել ֆորմալիզմի տարրերը, յերբ որինակի համար ցանքի ու հացաժողովի հարցերը «մշակվում են» ձեռնադրեն, «առանց հոգու»: Շատ բնորոշում մշակումը վեր ե ածվում դրոշմված բանաձևեր ընդունելու մի ակտի, բանաձևեր, վորոնք ամենին չեն սովորեցնում կուսակցականներին, չեն բարձրացնում նրանց գաղափարական մակարդակը, չեն ոգնում գործնական աշխատանքում: Յեթե այդ հարցերը քննարկելիս կուսակցականների առաջ բաց արվեր դասակարգային պայքարի մեխանիկան, դժվարութիւնների արմատները, քննարկվելիս և մշակման յենթարկվելիս հացաժողովի մասնիկների լավագույն անցկացման հիմնական գործնական միջոցառումները, մենք անհամեմատ ավելի ուժեղ կլինեյինք: Այստեղ եւ մեզի գզալի մասն ընկնում ե բնորոշների վնաս զեկավարման վրա: Գլուղ յեկող մարդային և շրջանային աշխատողները մեծ մասամբ գլուղում մնում են մաքսիմում մեկ ոք, իսկ յեկողների մեծ մասը գլուղում լինում ե միքանի ժամ, անգամ շրջկոմների քարտուղարները յուրաքանչյուր գլուղում մնում են միքանի ժամ, մաքսիմում կես ոք:

Տեղում, նույն Հյուսիսային Կովկասում և Ուկրաինայում շրջկոմների քարտուղարները հետ ունեցած զրույցներից յերևում ե, վոր նրանք կոնկրետ կերպով չգիտեն բնորոշներին, նրանց անձնական

կազմը և ղեկավարների կենսադրությունները: Քարտուղարներին մեկն նախ հարցին, թե ինչպես ե ղեկավարում, ուղղակի ասաց. «Գյուղերն եմ գնում, գործ շատ կա, կոլտնտեսությունները շատ են: Մի յերկու ժամ լինում եմ կոլտնտեսությունում, այստեղ եմ նայում, այնտեղ եմ նայում, և վերջ: Ժամանակ չկա բնիշը մտնել, մանավանդ ժամանակ չկա ըստ ելության ուսումնասիրել յուրաքանչյուր բնիշի քարտուղարի կենսադրությունը և յուրաքանչյուր բնիշի աշխատանքը»: Զարմանալի չէ, վոր մի մեծ ստանիցայի ժողովներին մեկում շրջկոմի քարտուղարի ներկայությամբ պարզվեց, վոր բնիշի քարտուղարը կուլակներին ե, իսկ շրջկոմի քարտուղարը տասնյակ անգամ յեղել ե այդ գյուղում և այդ չի իմացել:

Յերբ միքանի շրջկոմների քարտուղարներ անհանգստանում են քաղրաժիններ ստեղծելու առնչությամբ, ապա այդ անհանգստությունն ալելի շուտ բղխում ե փառասիրության զգացումից և վոչ թե գործի ելությունից, վորովհետեւ աշխատանքը կհերքի վոչ միայն մի շրջկոմի, այլև տասնյակ շրջկոմների և քաղրաժիններին:

Մենք հավատացած ենք, վոր քաղրաժինները խոշորագույն դեր կխաղան գյուղում կուսակցության առաջ դրված խնդիրներին, կատարման գործում և շրջկոմների հետ միասին պատվով կկատարեն այն խնդիրները, վոր նրանց վրա դրել ե կուսակցությունը: Քաղրաժինները չեն հակադրվում շրջկոմներին, չեն փոխարինում նրանց: Քաղրաժիններ ստեղծելը շրջկոմների վրայից չի վերցնում ամբողջ շրջանի պատասխանատվությունն ընդհանուր առմամբ: Միևնույն ժամանակ շրջկոմների քարտուղարները պետք ե այժմ ալելի քիչ զբաղվեն քաղրաժինների և շրջկոմների իրավական փոխհարաբերությունների հարցերով, այլ ոգնեն գյուղ յեկող նոր մարդկանց, կազմակերպեն գործը և կատարեն իրենց վրա դրված պարտականությունները:

Չի կարելի կշտամբել շրջկոմների քարտուղարներին կամ շրջգործկոմների նախագահներին և մյուս շրջանային աշխատողներին, թե նրանք քիչ են աշխատում: Աշխատում են չափազանց շատ և նրանց մեծ մասը ձգտում ե բարեխղճորեն աշխատել, բայց նրանք, առաջին, ներկա բարդացած խնդիրների պայմաններում չեն ընդգրկում ՄՏԿ-ների, խորհատնեսությունների, կոլտնտեսությունների և գյուղական բնիշների ամբողջ աշխատանքը, յերկրորդ՝ միքանի շրջկոմներ, ինչպես այդ ցույց ալին փաստերը, վոչ միշտ ճիշտ են կողմնորոշվում իրենց պայքարի, իրենց գյուղաշխատանքի ընթացքում, և այդտեղ պատասխանատվություն են կրում թե յերկրային և թե մարդային կոմիտեները:

Շրջանային աշխատողներին, շրջանային որգաններին ղեկավարելու գործում, իսկ այժմ նաև քաղաշխատողներին ղեկավարելու գործում, հարկավոր ե խնդիրները պարզ ու հստակորեն դնել, ժամանակին նախազգուշացնել հնարավոր սխալներին, և այն ժամանակ այդ

մարդիկ, վորոնց վիթխարի մեծամասնությունը նվիրված ե կուսակցությանը, արագորեն կյուրացնեն խնդիրները և ալելի հեշտությամբ կլուծեն:

Պետք ե ուղղակի ասել, վոր մեր մարդային ու յերկրային կոմիտեներից շատերը շրջանների (округ) վերացումից հետո, վորպիսին բացառիկ մեծ դեր խաղաց շրջանին մոտենալու, նրա ինքնուրույնությունը, նրա նախաձեռնությունը բարձրացնելու գործում,—այդ վերացումից հետո տակալին իրենց ղեկավարությամբ չեն ընդգրկել բոլոր շրջանները, մանավանդ բավականաչափ կոնկրետ կերպով չեն ուսումնասիրում շրջանների աշխատանքի պրակտիկան, նրանց վորոշույնները և դերեկտիվները, վորպեսզի ժամանակին մատնանշեն այս կամ այն սխալը: Խնդիրն այն ե, վոր հարկավոր ե բարելավել շրջանի ղեկավարման գործը, յուրաքանչյուր մարդային և յերկրային կոմիտեյում ունենալ համապատասխան ապարատ, վորը կապված լինի վորոշ խումբ, շրջանների հետ, սխտեմատիկ կերպով ուսումնասիրի նրանց աշխատանքը և ղեկուցի յերկրային ու մարդային կոմիտեների քարտուղարությանը կամ բյուրոյին:

Իսկ ամենագլխավորը, վոր շրջանային ստորին աշխատողները եւս գշան, վոր յուրաքանչյուր կոնկրետ հարցում, յուրաքանչյուր կոնկրետ դերեկտիվի մեջ դրսևորվում ե կապը կուսակցության գծի, իրական կիրառման հետ, մի գիծ, վոր արտաբերվում, վերացական չէ, այլ գրսևորվում ե ամենորոյա պայքարի ղեկավարման մեջ:

Քաղրաժինների վերաբերյալ վորոշումը, վորը մենք ընդունում ենք այսօր, վորոշում ե գյուղի կուսաշխատանքի հերթական խնդիրները և խոշորագույն պատմական նշանակություն կունենա մեր ամբողջ գյուղի վերափոխման համար:

Յես մանրամասնորեն չեմ խոսի ԿԿ-ի գյուղատնտեսական բաժնի մասին: Գյուղատնտեսական բաժնի վրա մեծ խնդիր ե գրվում՝ կուսակազմակերպությունների ուղարկությունը, ուժերը և աշխատողներին մոբիլիզացիայի յենթարկել գյուղատնտեսական սոցիալիստական վերակառուցումն ալարտելու գործի համար, վորպիսին ներկայումս կուսակցության կարևորագույն խնդիրն ե հանդիսանում: Ամբողջ հարսակցության կարևորագույն առաքելությունը, մարդկոմներից սկսած ցըն այն ե, վոր մենք, տեղերում աշխատողները, մարդկոմներից սկսած մինչև շրջկոմներն ու բնիշները, մեր վողջ պրակտիկան ամբողջապես շաղկապենք վոչ միայն ԿԿ-ի ընդհանուր գծի հետ, այլև այն ամբողջ կոնկրետ ղեկավարության հետ, վորի տիպարը մեզ տալիս ե ընկ. Ստալինը:

Ընկ. Ստալինը շարունակ ընդգծել ե և ընդգծում ե, վոր սխալ են մտածում նրանք, ովքեր կազմակերպական հարցը դիտում են իրրե վոչ-եյական հարց: Յերբ արդեն մշակվում ե ճիշտ գիծը, դրանից հետո կազմակերպական հարցը վճռական հարց ե, վորովհետև կազմակերպական հարցը նշանակում ե «ճիշտ գծի պահանջների կենսագործումն ու կատարումը»:

Յեթե խոսենք արդյունքների մասին, ապա կարելի չէ ասել՝ վոր առաջին հնգամյակի մեծագույն արդյունքներից մեկն է հանդիսանում այն, վոր մեր ԿԿ-ն ավելի քան յերեկից ընդհուպ մոտեցել է տնտեսության բոլոր հարցերին, վոչ միայն տրեստներին, վոչ միայն ժողովածուներին, այլ ձեռնարկություններին, յուրաքանչյուր տնտեսության կոնկրետ ձյուղերին, իսկ այժմ առանձնապես գյուղատնտեսությանը:

Մենք պետք է մեր մարդային և շրջանային կոմիտեների աշխատանքը դնենք այնպես, վոր նրանք վոչ թե պարզապես ստանան ԿԿ-ի դիրեկտիվը և տարածեն մյուս կազմակերպությունների վրա, այլ իրենց ամենորոյա աշխատանքում ստուգեն, թե ինչպես է այդ դիրեկտիվն ընդունվում և կենսագործվում: Միայն այդ դեպքում մենք իրոք կկատարենք այն խնդիրները, վորոնք այժմ ծառացած են մեր առաջ:

ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՅԱՆ ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳԱԼԻՖ ՆՈՐ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԻ ՅԵՐԱՇԵՒՔՆ ԵՆ

Ընկերներ: Մենք այս պլենումում ամփոփում ենք պատմության մեջ չտեսնված հաղթանակների արդյունքները: Պատահական չէ, վոր որակարգի առաջին հարցի կողքին, մի հարց, վորի վերաբերյալ զեկուցման և մտքերի փոխանակության ժամանակ ծավալվեց իրոք հոյակապ պատկերն այն ամենի, ինչ մենք ձեռք ենք բերել այս քաղաքների ընթացքում, — դրված է ՄՏԿ-ների քաղաքիչների հարցը, մի հարց, վորը կուսակցության ուղղորդությունը սրում է հենց մեր աշխատանքի թերությունների, գյուղի աշխատանքի թուլությունների վրա: Պատահական չէ, վորովհետև մեր հաղթանակները, վորը մենք ձեռք բերինք այս հնգամյակը կատարելով 4 տարում, անխղիճորեն կապված են բայշևիկյան ինքնաքննադատության հետ, վորը կուսակցությունը ծավալել է իր ԿԿ-ի ղեկավարությամբ:

Տարբեր ձևերով փորձեցին ինքնաքննադատությանն ուղղորդյուն տալ թե արոցկիստները և թե աջ ուղիւնիստները: Նրանց գլխավոր նպատակն էր քննադատել՝ քայքայելու համար, քանդելու համար այն ստեղծարար աշխատանքը, վորը մենք կատարել ենք մեր կուսակցության և նրա ԿԿ-ի անմիջական ղեկավարությամբ:

Նրանց իբրև հակադիմ, մերկացնելով նրանց ոպորտունիստական պրիոմները, կուսակցությունն անխնա բաց է արել իր թերությունները, նա լայն ֆրոնտով ծավալել է ինքնաքննադատությունը կառուցման համար, հնգամյակը 4 տարում կատարելու համար:

Յեվ այսոր, ամփոփելով մեծագույն հաղթանակների արդյունքները, մենք միաժամանակ նայում ենք դեպի վաղվա որը: Մենք միաժամանակ վերցնում ենք մեր սոցիալիստական շինարարության կարևորագույն բնագավառը՝ գյուղատնտեսությունը, բայշևիկական վերարուժական դանակով բաց ենք անում այնտեղ յեղած թերու-

թյուններն ու հիվանդությունները, նշում ենք նրանց հաղթահարման ուղիները: Մենք գիտենք, վոր կան և կլինեն մարդիկ, մարդուկներ, վորոնք մեր այդ ինքնաքննադատությունը ևս կփորձեն ոգտագործել նրա համար, վոր փորձեն թերությունները, նրա համար, վոր մեջտեղ քաշեն իրենց հակակուսակցական, հակախորհրդային, կուլակային, կապիտալիստական, հակահեղափոխական հայացքները:

Այդ մարդիկ կան արդեն: Պատահական չէ, վոր հենց այժմ, յերբ կուսակցությունը կապիտալիստական տարրերի վրա հարձակվելու նոր շրջան է ծավալում, յերբ կուսակցությունը մոտենում է կապիտալիստական տարրերի վերջնական արմատահանմանը, — մենք տեսնում ենք նոր փորձ, խղճուկ, հերձվածողական փորձ Նյամոնտ-Տոլմաշով-Միլերնովի խմբի կողմից՝ մեզ վրա գրոհելու հենց գյուղատնտեսության դժով:

Բայց մենք, ընկերներ, հավատացած ենք, վոր մեր կուսակցությունը վոչ միայն կշախմախի այս փորձերը և իր շարքերից դուրս կնետի կուլակային վերջնականներին, այլև կկարողանա թերությունների քննադատության հետևանքով մոբիլիզացիայի յենթարկվելով՝ հաղթահարել յեղած դժվարությունները, մեր կոլտնտեսությունները, խորհրտնտեսությունները, ՄՏԿ-ները դուրս բերել սոցիալիստական զարգացման առավել ևս լայն ճանապարհը:

Լենինն ասում էր. «Իժվարությունն անիրագործելիություն չէ: Կարևոր է վստահություն՝ ուղու ճիշտ ընտրության ինդրում, և այդ վստահությունը հարյուրապատիկ կուժեղացնի հեղափոխական յեռանդըն ու հեղափոխական խանդավառությունը, վորոնք ընդունակ են հրաշքներ գործել» (հ. VI, էջ 372):

Հեղափոխական խանդավառությունը, սոցիալիստական մրցակցությունը, հարվածայնությունն իրոք հրաշքներ գործեցին, և մենք չենք կասկածում, վոր մենք ել ավելի կծավալենք այդ յեռանդը, գյուղատնտեսության մեջ ևս այնպիսի հրաշքներ գործելու համար, վորպիսիք մենք գործել ենք մինչև այժմ արդյունաբերության բնագավառում և մեր սոցիալիստական տնտեսության բոլոր ձյուղերում:

Այն ուղին, վորի մասին ասում էր Լենինը, այդ ուղին ընտրված է, այդ ուղիով մենք անցանք 4 տարի: Այդ ուղին մեզ հաղթանակներ բերեց վոչ միայն տնտեսության ասպարեղում: Հնգամյակի արդյունքներն այստեղ պետք է ընդգծվեն նաև նրանով, վոր այդ հնգամյակը յեղավ մեր միասնական բայշևիկյան լինիչյան շարքերի լիակատար ու վերջնական կոնսոլիդացիայի հնգամյակ, շնորհիվ ընկ. Ստալինի ջանքերի և նրա ղեկավարությամբ: (Յե՛րկարատե ծափահարություններ):

Մենք տապալեցինք, ջախջախեցինք կուսակցության վրա գրոհելու ամեն մի փորձ՝ թե տնտեսության մեջ և թե ներկուսակցական կյանքում:

Ի՞նչ կարծիքով, պատահական չէ, վոր այստեղ յելույթ ունեցած՝

աջ ուղղիցիայի նախկին լիդերները, վերոնք առաջ, բոլոր ուղղիցիա-
ները պես, կուսակցութեան դեմ գրոհն սկսում էին առաջին հերթին
ներկուսակցական ռեժիմից, ներկուսակցական ղեկավարութեանից,
նրանք ներկուսակցական ռեժիմի մասին, ինքնաքննադատութեան մա-
սին, այն մասին, ինչի վրա առաջ ծանրանում էին, բամբասում, ցե-
խի մեջ նետում, այստեղ, այս պլենումում, վնչ մի խոսք հասցին:
Իսկ մենք կասենք:

Այն ներկուսակցական ռեժիմը, այն ներկուսակցական ղեկավա-
րութեանը, վորը հաղթանակներ ձեռք բերեց, վորը համախմբեց կու-
սակցութեանը, վորը վորտքի հանեց Հոկտեմբերի միլիոնների հասնող
մասսաները, վորը կազմակերպեց այդ մասսաներին և վորը կուսակ-
ցութեան միասնութեան ձեռք բերեց,—այդ ղեկավարութեանը, առա-
ջին հերթին մեր առաջնորդ և ղեկավար ընկ. Ստալինի հետ միասին,
այդ ղեկավարութեանը ևս իր ճանապարհին կիշրի բոլոր ու ամեն
տեսակ խոչընդոտները և մեզ դուրս կրեցի առավել ևս լայն հաղթա-
կան ճանապարհ: (Փոթորկալի, յերկար ժամանակ չլուր
օտափահարութեան ներ):

ՆՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ԳՅՈՒՂԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՈՐ ՄԵՔՈՂՆԵՐ

«ՄՏԿ-ն երի քաղբաժինն երի աշխատանքի, կուլտըն-
տեսական բնիշի և քաղբաժինն երի ու շրջկոմսերի փոխ-
հարաբերութեանն երի մասին» կուսակցութեան Կենտրոնա-
կան Կոմիտեյի ընդունած վորոշումը, վորը հրապարակեց «Պրավ-
դայի» յերեկվա (հունիսի 16-ի) համարում, ամենահրատապ քաղա-
քական նշանակութեան ունի բայլչեիկյան կոլտնտեսութեանների
համար մղվող պայքարում:

Վոչ մի տարակույս չկա, վոր կուսակցութեան միջանի շրջկոմներ
«սվիններով» ղեկավարեցին քաղբաժինների աշխատողներին: Այդպի-
սի փաստեր արդեն բերվել են «Պրավդայում» մասնավորապես հունիսի
12-ին, «Առավելագույն ոգնութեան ՄՏԿ-ն երի ու խորհ-
տնտեսութեանն երի քաղբաժինն երի» հոգովածում: Կա-
րելի յեր դեռ բավականաչափ այդպիսի փաստեր բերել: Մատնացույց
անենք, թեկուզ, իմանովյան մարզի Գավրիլով-Յամսկոյ շրջանի
կոմիտեյի վերաբերմունքը ՄՏԿ-ի քաղբաժինին: Այդ շրջանի կուսկոմի
քարտուղար ընկ. Շեպչիկովն իսկույն վորոշել է, վոր քաղբաժի-
նը «հակակուսակցական գիծ է վարում»: Այդ հակակուսակցակա-
նութեանը նա համարել էր այն, վոր քաղբաժնի աշխատողներն ակ-
տիվ աշխատանք են սկսել բնիշներում, «առանց ամեն անգամ զեկու-
ցելու գրա մասին շրջկոմին»: Շրջկոմն խրդեղել է ՄՏԿ-ների սպա-
սարկած կոլտնտեսութեանների բնիշների քարտուղարներին՝ մաս-
նակցել քաղբաժնի հրավերած խորհրդակցութեանը: «Քաղբաժնի
պետը,—հայտարարվել է շրջկոմի բյուրոյի նիստում,—պետք է յեն-
թարկվի շրջկոմին և առանց բյուրոյի համաձայնութեան իրա-
վունք չունի հանդես գալու սկզբունքային քաղաքական հարցերով»,
այն հիման վրա, վոր իբր թե «կուսակցութեան ամեն մի անդամ յեն-
թարկվում է նախ և առաջ այն կուսկազմակերպութեանը, վորի մեջ
մտնում է նա»:

Այդ մի կողմից: Իսկ մյուս կողմից, յերբ քաղբաժնի աշխատող-
ները բնակարան են խնդրել, նախադահը և տեղական իշխանութեան-
ները հայտարարել են. «Դուք մեր աշխատողները չեք, այլ ՄՏԿ-ի

աշխատողներն եք, թող նա ել բնակարան տա ձեզ», կամ «Բաղ-
բաժնի կազմակերպումը պլանով նախատեսված չէ, և մենք նյութ չու-
նենք քաղբաժնուս հեռախոս սարքելու համար»:

Ավելի վճռականորեն և վարվել Հեռավոր Արևելյան Ֆերկեր
Ս վ ո բ ո գ ի ն ս կ ի յ շրջկումի քարտուղարը: Նա իր մյուս կողմերի
նման դուր տեղը պերճախոսությամբ չի արել: Նա ուղղակի դատական
նստաշրջան և ուղարկել ՄՏԿ, վորը քաղբաժնի աշխատողների և
գիրքկտորի բացակայությամբ դատական հետաքննություն և կատա-
րել և գտել և, վոր քաղբաժնի գալուց հետո... «ՄՏԿ-ի գործերը չեն
բարելավվել, այլ վատացել են»:

Շրջանային կազմակերպությունների այսպիսի և սրանց նման
պատուհաս զեկավարները գտել են, վոր քաղբաժնիների նշանակումը
միայն «մրցությունն է»: Նրանք չեն հասկացել, վոր գյուղի աշխա-
տանքի նոր պայմանները, այն վիժխարի հաղթանակները, վոր տա-
րել և կուսակցությունը սոցիալիստական շինարարությամբ ասպարե-
զում, կոլտնտեսական կարգերի վերջնական հաղթանակը պահանջում
են կուսակցական աշխատանքի կազմակերպման նոր ձևեր և
նոր մեթոդներ: Նրանք նույնիսկ նեղություն չեն տալիս իրենց մտա-
ծելու, վոր գյուղում կուսակցության կազմակերպման տերիտորիալ
սկզբունքն արդեն բավական չէ: Նրանք միայն ալիույով, խոսքով
են ընդունել Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի հունվարի պլենումի և ընկ. Ստա-
լինի այն ցուցումները, թե՛ կուսակցությունն այժմ ավելի յե պա-
տասխանատու կոլտնտեսական արտադրությամբ համար, վոր կու-
սակցական կազմակերպությունները պարտավոր են թափանցել գյու-
ղատնտեսական արտադրության բոլոր մանրուքների մեջ, վոր վեր-
ջապես պետք է ստեղծել կոլտնտեսական արտադրական բջիջներ:

Ֆեթե նրանք նեղություն կրելին ըմբռնելու քաղբաժնիների
կազմակերպման վերաբերյալ Կենտկոմի ընդունած վորոշումը, դուցե
կհասկանային, վոր կուսակցության այդ պատմական վորոշումը պա-
տահանություն չէ, վոր նա ամբողջովին ըզխում է գյուղի սոցիա-
լիստական շինարարության ամբողջ զարգացումից, կուսակցության
տարած վիժխարի հաղթանակներից:

Քաղբաժնիներն ընդամենը 3—4 ամիս և, ինչ աշխատում են,
խսկ շատ վայրերում դրանից ել պակաս: Սակայն փորձն արդեն ցույց
է տալիս, թե ինչպիսի հսկայական ոգուտ և բերում կուսակցական
կազմակերպության այդ նոր ձևը, մեր կուսակցության աշխատանքի
այդ նոր լծակը: Քաղբաժնիներն ավելի մոտ կանգնած լինելով կոլ-
տնտեսություններին, անմիջականորեն կապված լինելով նրանց հետ,
կարողացան կարճ ժամանակամիջոցում գգալի չափով մաքրել
կոլտնտեսությունների մեջ թշնամի տարրերից: Բոլորին
հայտնի է, թե ինչպես բարձրացավ աշխատանքային կարգապահու-
թյունը կոլտնտեսություններում ներկա ցանքի ժամանակ: Բոլորին
հայտնի է, վոր կոլտնտեսություններում տնտեսական ավելի մեծ

կարգ ու կանոն ստեղծվեց: Նմանապես զարմանիք չէ, վոր գյուղական
շատ բջիջներ միմիայն այս գարնանը ինչպես հարկն է ձեռք գարկին
արտադրական հարցերին: Դեռ յերեք այնքան բարձր չի յեղել ար-
ների տոկոսը, ինչպես այժմ, և այդ չի կարող դրական արդյունքներ
չտալ: Մեր կուսակցությունն այդ բոլոր հաջողությունները ձեռք է
բերել շնորհիվ կոլտնտեսությունների ավելի կոնկրետ զեկավարման,
և այդ գործում վորք դեր չխաղաց ՄՏԿ-ներին ու խորհրդատու-
թյուններին կից քաղբաժնիների կազմակերպումը:

Պետք է խոսել վոչ թե քաղբաժնիները շրջկոմներին յենթար-
նություն ցույց տալու մասին: Խոսք անգամ չի կարող
շրջկոմն ոգտագործի քաղբաժնի աշխատողներին իր նպատակների հա-
վար, ինչպես փորձել և անել Կարարդինո-Բալարսկի մարզի լեռնա-
յին շրջկոմը: Այդ փորձից վոչինչ դուրս չի գա շրջկոմների համար,
բացի խայտառակությունից:

Բանը միայն այն չէ, վոր գյուղ են ուղարկվել Կենտկոմի ընտրած
տարը հազար կոմիսիոն կուսակցական աշխատող: Բանը կուսակցա-
կան կազմակերպության արտադրական նոր սկզբուն-
քն է, բանը գյուղի նոր պայմաններին համապատաս-
խան աշխատանքի նոր մեթոդներն են: Այդ և Կենտկոմի ու
ԿՎՀ-ի հունվարի պլենումի՝ քաղբաժնիներին վերաբերյալ վորոշման
կյանքները:

Պետք է ամենախիստ հարված տալ այնպիսի չինովնիկներին ու
բյուրոկրատներին: Ինչպիսին և Սլոբոդինսկի շրջկոմի քարտուղարը,
վորը քաղբաժնի դեմ իր կատարած ապրիլի գործողությունները
փորձել և ամրացնել դատական նստաշրջան ուղարկելով ՄՏԿ: Վերջի-
վերջո այդպիսի քարտուղարների թիվը շատ չէ: Սակայն կան այն-
պիսիները, վորոնք ուղղակի տարակուսում են, թե ինչ և անհույս ուրեմն
այժմ շրջկոմը: Դատարկ և ավելորդ հարց: Վոչ շրջկոմները, վոչ ել
տերիտորիալ բջիջները չեն վերացվում, ինչպես ցույց է տալիս Կենտ-
կոմի վորոշումը: Շրջկոմի համար ավելի քան բավական աշխատանք
կա: Ընդհանրապես այդ վոր ժամանակից և, վոր հարց է ծագել, թե
շրջկոմներ համար աշխատանքը հերիք չի գրել: Սույն հայտնի
յին միայն այնպիսի դեպքեր, յերբ շատ շրջկոմներ չեն կարողանում
գլուխ բերել իրենց աշխատանքը:

Բացի դրանից, կուսակցական շրջկոմներին մեծ մասի և քաղբա-
ժնիներին միտակ աշխատանքի փորձը ցույց է տալիս, վոր փոխա-
րարբուրությունների հարցը շատ պարզ և լուծվում, յեթե շրջանի աշ-
խատողների գլխավոր հոգսը դառնում է վոչ թե «մրցության» հարցը,
այլ պայքար մղել բայլշնիկյան կոլտնտեսությունների համար, պայ-
քար մղել իրականացնելու կուսակցության պատմական այն լուռնագր,

վորն ասում ե՛րբ թր կորստեսականներին բարձրացնել ունեոր, կու՛ն
տուրական կյանքի մակարդակը: Այդ դեպքում մենք ունենք շրջկոմ-
ների ու քաղբաժինների համերաշխ, բայ՛լ իկյան խանդավառությամբ
միաձուլված աշխատանք: Խնդիրն այն ե, վոր ամենուրեք ստեղծվի
աշխատանքի այդպիսի բայ՛լ իկյան մթնոլորտ:

բում»։

Հիմնականն այն է, վոր կոլտնտեսություններում ստեղծվեն ալ-
տադրական ամբախուռ բջիջներ, վորոնք սերտորեն կապված
լինեն կոլտնտեսական մասսաների հետ, վորոնք ընդունակ լինեն
իրականացնելու կոլտնտեսության արտադրական կյանքի ղեկավա-
րումը։ Կոլտնտեսական բջիջը պետք է ալիլի մոտ լինի արտադրու-
թյանը, քան այժմ։ Բջիջի աշխատանքի կենտրոնը պետք է փոխադրվի
կոլտնտեսական բրիգադը։ Բրիգադային կուսխմբակները և կուսկազ-
մակերպիչները սխտեմն ամբողջովին արդարացրեց իրեն։ «Պրավ-
դայում» քիչ փաստեր չեն բերվել, վոր հաճախ հետ մնացող բրիգադն
առաջավոր և զարձեղ, յերբ բրիգադում կազմակերպվել և կուսխմբակ
կամ սկսել և աշխատել բանեմաց կուսկազմակերպիչ։ Բավական է
մատնացույց անել Բեգենշուկի ՄՏԿ-ի Լենինի անվան կոլտնտե-
սության յերրորդ բրիգադը։ Սյուսող կուսկազմակերպիչ Յեվստիզ-
նեյեվն ընդամենը 1—2 ամսվա աշխատանքով կարողացել է բառացի
վերածնել բրիգադը։ Վերջինս այժմ շարունակ առաջին շարքերումն է
ընթանում այդ առաջավոր բայշխիկյան կոլտնտեսության մեջ։ Իսկ
քանի զեռ կուսկազմակերպիչ չկար, բրիգադը միշտ հետամնաց եր հա-
մարվում և գնում եր պոչից։ Այժմ չպետք է լինի կոլտնտեսական և
փոշ մի բրիգադ առանց կուսխմբակի կամ կուսկազմակերպչի։

«ՄՏԿ-ները սպասարկած կոլանտեսուլյուաններում ընդ-
նեբը, թեկնածուական խմբակները և համակրողների խմբակներն աշ-
խատում են ՄՏԿ-ների քաղբաժինների ղեկավարությամբ և պարտադիր
կերպով կատարում են ՄՏԿ-ի Քաղբաժնի ղերեկալիքները՝ ՄՏԿ-ների
գործունեության հարցերի սահմաններում, սահմանված են հենակումի
ու ԿՎՀ-ի 1933 թ. հունվարի 7-ի վորոշումներով: Դյուղական կյանքի
մյուս բոլոր հարցերի ասպարեզում (խորհրդային շինարարություն,
մյուս բոլոր հարցերի ասպարեզում (խորհրդային շինարարություն,
ֆինանսներ, լուսավորություն, պրոպագանդ և այլն) այդ կոլանտե-
սուլյուանների ընդհանրին ղեկավարում են շրջկոմները, աշխպես, Ինչպես

Շրջկոմը հաստատում է կուսակցության մեջ ընդունելը և վտարելը, հաշվառման և յենթարկում կուսակցության անդամներին, ինչպես և համակրողներին, հավաքում է անդամավճարներ: Քաղաքովոր և առավելագույն աշակցությունը ցույց տալ շրջկոմներին այդ ասպարեղում:

Կուսակցութիւնը պահանջում է անվերապահորեն կատարել քաղ-
բաժիններին վերաբերյալ իր վորոշումները: Քաղբաժինների ու շրջ-
կոմիտեի աշխատանքն ավելի մեծ չափով համաձայնեցնելու համար
«ցանկալի յե,—ասված է Կենտկոմի վորոշման մեջ,— վերջան կտրելի
յե ավելի հաճախ կազմակերպել շրջկոմների քարտուղարների և համա-
պատասխան ՄՏԿ-ների քաղբաժինների պետերի միատեղ յեկույթները,
միատեղ վորոշումները, վորոնք հրապարակվում են նրանց յերկսի
ստորագրութիւններով»:

ՄՏԿ-ն քաղաքին սգնությամբ պետք է դառնա կոլտնտեսական
գյուղի վոչ միայն կազմակերպական-քաղաքական ու տնտեսական,
այլև կուլտուրական կենտրոնը: Այդ բնագավառում քաղաքի ներքին
պետք է ամեն կերպ սգնությունն ցույց տան կուսակցական բոլոր
կազմակերպությունները, և առաջին հերթին շրջկոմները:

(ՊՐՈՍՊԱՆԱ) 1922 թ.

ՄԵՔԵՆԱՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐԻ ՔԱՂԱՓԱԺԻՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ,
ԿՈՆՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԶԻԶԻ ՅԵՎ ՔԱՂԱՓԱԺԻՆՆԵՐԻ ՈՒ ՇՐՋԱԿՈՄՆԵՐԻ
ՓՈԽՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՍԿ (Բ) Կ ԿԿԻ
ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ

Կենտրոնը նշում է, թոր ՄՏԿայաններին ու խորհրդատեսություններին կից քաղաքաժիններ ստեղծելու կազմակերպական շրջանը ներկայումս հիմնականում կարելի չէ ավարտված համարել:

ԿԿԻ ու ԿՎՀԻ հունվարյան պլենումի վերջին համաձայն՝ արդեն քաղաքաժիններն են ուղարկված 10139՝ հատկապես բնորոշված կուսակցական աշխատողներ, կազմակերպված է 2776 քաղաքաժին, այդ թվում 2019 քաղաքաժին ՄՏԿայաններին կից: Ընդդեմ է, խորհրդատեսությունների քաղաքաժինների կոմպլեկտավորման ծրագիրը դեռ ավարտված չէ: Մակայն այդ խնդրի կատարումը ներկայումս արդեն մեծ զգվարություն չի ներկայացնում:

Գարնանացոյնի նախապատրաստման ու անցկացման շրջանում ՄՏԿԻ քաղաքաժինների աշխատանքի առաջին արդյունքները ցույց են տալիս, թոր քաղաքաժիններն իսկապես կուսակցության կարևորագույն լծակներն են դառնում կուսակցությունների ու ՄՏԿայանների կազմակերպական ամրապնդման, կուսակցություններն ու ՄՏԿայանները դասակարգայնորեն թշնամի տարրերից մաքրելու, կուսակցություններում կոմունիստների ու կոմյունիստականների կազմակերպիչ զերն ուժեղացնելու և գյուղական կուսակցական կազմակերպությունների աշխատանքի թերություններն ուղղելու գործում: Քաղաքաժինները գաղտնի են կուսակցական գյուղի լավագույն ու առաջավոր տարրերի համախմբման իսկական կենտրոններ:

Գյուղի աշխատանքի նոր պայմաններում, թոր բնորոշվում են տնտեսություն մասնավոր ձևի դեմ ձգվող պայքարում կուսակցական կարգի վերջնական հաղթանակով ու դասակարգային թշնամու ուժերի ջախջախմամբ, Ել ավելի չէ աճում քաղաքաժինների մասսայական քաղաքական և կազմակերպական աշխատանքի նշանակությունը:

ՄՏԿ քաղաքաժինների աշխատանքի հետագա ծավալման ընթացքում հատուկ դեր պետք է խաղան կուսակցական կուսակցական բջիջները՝ իրեն կարևորագույն ողակ կուսակցությունների

դեկավարման գործում: Գյուղի կուսակցական կազմակերպությունների գոյություն ունեցող կառուցվածք՝ գերադասապես տերիտորիալ հատկանիշով՝ չի ապահովում գյուղական կուսակցական բջիջների իսկական շրջադարձը դեպի կուսակցական արտադրության գործնական խնդիրները և կուսակցությունների ներսում կուսակցական-կոմյունիստական բայշելիկյան կորիզի շուրջը մեծամասնություն համախմբումը: Գյուղական տերիտորիալ բջիջները, վորոնք կազմված են կուսակցություններում և զլխավորապես գյուղական հիմնարկներում (գյուղխորհուրդ, գյուղապետություն, փոստ, միլիցիա, դատարան, դպրոց և այլն) աշխատող կոմունիստներից, վատ են կապված կուսակցությունների հետ, քիչ են զբաղվում կուսակցությունների արտադրական կյանքով: Կուսակցությունների շրջկոմներն անմիջական կապ չունենալով կուսակցություններում աշխատող կոմունիստների հետ և իրենց աշխատանքում հենվելով գյուղական տերիտորիալ հիմունքներով կառուցված բջիջների վրա, մեծ մասամբ կտրվում են կուսակցությունների անմիջական դեկավարությունից, կուսակցական ակտիվից և կուսակցական մասսաներից: Այստեղ են թագնված մի շարք շրջկոմների կողմից ՄՏԿայանների ու խորհրդատեսությունների քաղաքաժիններին ցույց տված սխալ, իսկ յերբեմն ուղղակի վոչ-կուսակցական վերաբերմունքի պատճառները:

Գյուղական աշխատանքի նոր պայմանները, կուսակցական շինարարության հարցերին կոնկրետ մոտեցում ունենալը պահանջում են կուսակցություններում ստեղծել կուսակցական ամուր արտադրական բջիջներ, վորոնք սերտորեն կապված լինեն կուսակցական մասսաների հետ, անմիջականորեն մասնակցեն արտադրությանը, բնորոշակ լինեն ամենօրյա դեկավարություն ունենալ կուսակցությունների արտադրական կյանքի նկատմամբ:

Գյուղի աշխատանքի նոր պայմանները պահանջում են այնուհետև, թոր վերացվեն շրջկոմների ու քաղաքաժինների միջև գոյություն ունեցող զգալի թվով կոմունիստները և պարզություն ստեղծվի նրանց փոխարարներությունների մեջ:

Համկ (բ) Կ կենտրոնը վորոշում է.

1. Վերակառուցել գոյություն ունեցող գյուղական տերիտորիալ կուսակցական կազմակերպություններն այնպես, թոր գյուղական հիմնարկներին կից յեղած տերիտորիալ բջիջների կողքին գոյություն ունենան հատուկ կուսակցական արտադրական բջիջներ: Այդ նպատակով յուրաքանչյուր կուսակցությունում համապատասխան թվով կուսակցական անդամներ ու թեկնածուներ լինելու դեպքում՝ այդ կուսակցությունում աշխատող կոմունիստներից կազմակերպել կուսակցական ինքնուրույն արտադրական բջիջ կամ թեկնածուական խմբակ, բնավորում կուսակցությունում անհրաժեշտ թվով կոմունիստներ չլինելու դեպքում տվյալ կուսակցության անդամ կոմունիստները կազմակերպորեն առանձնանում են գյուղ-

ՄԵՔԵՆԱՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐԻ ՔԱՂԱԺԻՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ,
ԿՈՆՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԶԻԶԻ ՅԵՎ ՔԱՂԱԺԻՆՆԵՐԻ ՈՒ ՇՐՋԱԿՈՄՆԵՐԻ
ՓՈԽԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՍԿ (Բ) Կ ԿԿ-Ի
ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ

Կենսակոմը նշում է, վոր ՄՏկայաններին ու խորհրդատեսություններին կից քաղաքաժիններ ստեղծելու կազմակերպական շրջանը ներկայումս հիմնականում կարելի չէ ավարտված համարել:

ԿԿ-ի ու ԿՎՀ-ի հունվարյան պլենումի վորոշման համաձայն՝ արդեն քաղաքաժիններն են ուղարկված 10139՝ հատկապես ընտրված կուսակցական աշխատողներ, կազմակերպված է 2776 քաղաքաժին, այդ թվում 2019 քաղաքաժին ՄՏկայաններին կից: Զիշտ է, խորհրդատեսությունների քաղաքաժինների կոմպլեկտավորման ծրագիրը զեռ ավարտված չէ: Մակայն այդ խնդրի կատարումը ներկայումս արդեն մեծ դժվարություն չի ներկայացնում:

Գարնանացույցի նախապատրաստման ու անցկացման շրջանում ՄՏԿ-ի քաղաքաժինների աշխատանքի առաջին արդյունքները ցույց են տալիս, վոր քաղաքաժիններն իսկապես կուսակցության կարևորագույն լծակներն են դառնում կոլտնտեսությունների ու ՄՏկայանների կազմակերպական ամրապնդման, կոլտնտեսություններն ու ՄՏկայանները դասակարգայնորեն թշնամի տարրերից մաքրելու, կոլտնտեսություններում կոմունիստների ու կոմյունիստականների կազմակերպիչ զերն ուժեղացնելու և գյուղական կուսակցական կազմակերպությունների աշխատանքի թերություններն ուղղելու գործում: Քաղաքաժինները դառնում են կոլտնտեսական գյուղի լավագույն ու առաջավոր տարրերի համախմբման իսկական կենտրոններ:

Գյուղի աշխատանքի նոր պայմաններում, վոր ընտրվում են տնտեսության մասնավոր ձևի դեմ մղվող պայքարում կոլտնտեսական կարգի վերջնական հաղթանակով ու դասակարգային թշնամու ուժերի ջախջախումով, ել ավելի չէ աճում քաղաքաժինների մասսայական քաղաքական և կազմակերպական աշխատանքի նշանակությունը:

ՄՏԿ քաղաքաժինների աշխատանքի հետագա ծավալման ընթացքում հատուկ դեր պետք է խաղան կոլտնտեսային կուսակցական բջիջները՝ իրեն կարևորագույն ողակ կոլտնտեսությունների

դեկավարման գործում: Գյուղի կուսակցական կազմակերպությունների գոյություն ունեցող կառուցվածքը՝ գերադասապես տերիտորիալ հատկանիշով՝ չի ապահովում գյուղական կուսակցական բջիջների իսկական շրջադարձը դեպի կոլտնտեսական արտադրության գործնական խնդիրները և կոլտնտեսությունների ներսում կուսակցական-կոմյունիստական բայրիկյան կորիզի շուրջը մեծամասնություն համախմբումը: Գյուղական տերիտորիալ բջիջները, վորոնք կազմված են կոլտնտեսություններում և գլխավորապես գյուղական հիմնարկներում (գյուղխորհուրդ, գյուղսպանկոոպ, փոստ, միլիցիա, դատարան, դպրոց և այլն) աշխատող կոմունիստներից, վատ են կապված կոլտնտեսությունների հետ, քիչ են զբաղվում կոլտնտեսությունների արտադրական կյանքով: Կուսակցությունների շրջկոմներն անմիջական կապ չունենալով կոլտնտեսություններում աշխատող կոմունիստների հետ և իրենց աշխատանքում հենվելով գյուղական տերիտորիալ հիմունքներով կառուցված բջիջների վրա, մեծ մասամբ կտրվում են կոլտնտեսությունների անմիջական դեկավարությունից, կոլտնտեսական ակտիվից և կոլտնտեսական մասսաներից: Այստեղ են թաղնված մի շարք շրջկոմների կողմից ՄՏկայանների ու խորհրդատեսությունների քաղաքաժիններին ցույց տված սխալ, իսկ յերբեմն ուղղակի վոչ-կուսակցական վերաբերմունքի պատճառները:

Գյուղական աշխատանքի նոր պայմանները, կոլտնտեսական շինարարության հարցերին կոնկրետ մոտեցում ունենալը պահանջում են կոլտնտեսություններում ստեղծել կուսակցական ամուր արտագրական բջիջներ, վորոնք սերտորեն կապված լինեն կոլտնտեսական մասսաների հետ, անմիջականորեն մասնակցեն արտադրությանը, ընդունակ լինեն ամենորոյա դեկավարություն ունենալ կոլտնտեսության արտադրական կյանքի նկատմամբ:

Գյուղի աշխատանքի նոր պայմանները պահանջում են այնուհետև, վոր վերացվեն շրջկոմների ու քաղաքաժինների միջև գոյություն ունեցող գծությունները և պարզություն ստեղծվի նրանց փոխհարաբերությունների մեջ:

Համկ (բ) Կ Կենսակոմը վորոշում է.

1. Վերակառուցել գոյություն ունեցող գյուղական տերիտորիալ կուսակազմակերպություններն այնպես, վոր գյուղական հիմնարկներին կից յեղած տերիտորիալ բջիջների կողքին գոյություն ունենան հատուկ կոլտնտեսական արտադրական բջիջներ: Այդ նպատակով յուրաքանչյուր կոլտնտեսությունում համապատասխան թվով կուսակցական անդամներ ու թեկնածուներ լինելու դեպքում՝ այդ կոլտնտեսությունում աշխատող կոմունիստներից կազմակերպել կոլտնտեսական ինքնուրույն արտադրական բջիջ կամ թեկնածուական խմբակ, ընդվորում կոլտնտեսությունում անհրաժեշտ թվով կոմունիստներ չլինելու դեպքում տվյալ կոլտնտեսության անդամ կոմունիստները կազմակերպորեն առանձնանում են գյու-

դական տերիտորիալ կուսակցական բՆԻՆԻԿ և իրենց շուրջը համա-
խմբելով տվյալ կոլտնտեսություն անդամ համակրողներին ու կոմյե-
րիտականներին՝ կազմում են կոլտնտեսություն կուսակցական-կոմյե-
րիտական կորիզ. իսկ այն կոլտնտեսություններում, ուր չկան կոմու-
նիստներ, կազմակերպվում են համակրողների խմբակ՝ այդ խմբակին
հատկապես ամրացված կուսկազմակերպչի գլխավորությամբ:

2. Այն կոմունիստները, վորոնք աշխատում են տվյալ գյուղում՝
սակայն չեն աշխատում կոլտնտեսություններում (գյուղխորհրդի, կոո-
պերացիայի, դպրոցի, հիվանդանոցի, փոստի, միլիցիայի և այլ աշ-
խատողները), համախմբվում են գյուղական տերիտորիալ կու-
սակցական բՆԻՆԻԿ:

3. Կոլտնտեսական բՆԻՆԻԿ մշտական արտադրական բրիգադներ-
ում կազմակերպվում են կուսակցական խմբակներ՝ տվյալ բրիգադում
յերեքից մոտ չորս կուսակցական լինելու դեպքում, ընտրվում են կուս-
կազմակերպիչ այն դեպքում, յերբ բրիգադում յերեքից չորս կու-
մունիստ կա: Իսկ այն բրիգադներում, ուր մոտ մի կոմունիստ չկա,
կոլտնտեսական բՆԻՆԻԿ իր անդամներից առանձնացնում են կուս-
կազմակերպիչներ, հատկապես կցելով նրանց բրիգադներին:

4. ՄՏԿայանների կողմից սպասարկվող կոլտնտե-
սությունների կոլտնտեսական բՆԻՆԻԿները, թեկնածուական խմբակ-
ները և համակրողների խմբակներն աշխատում են ՄՏԿայանի քաղ-
բաժնի ղեկավարությամբ և պարտադիր կարգով կատարում են
ՄՏԿայանի քաղբաժինների դիրեկտիվները՝ ՄՏԿայանի գործունեյու-
թյան հարցերի սահմաններում, վոր սահմանված են ՀամԿ (Բ) Կ ԿԿ-ի
և ԿՎՀ-ի 1933 թվականի հունվարի 7-ի պրենումի վորոշմամբ: Գյուղա-
կան կյանքի մյուս բոլոր հարցերում (խորհրդային շինարարություն,
ֆինանսներ, լուսավորություն, պրոպագանդ և այլն) այդ կոլտնտեսու-
թյունների բՆԻՆԻԿները ղեկավարվում են շրջկոմների կողմից այնպես,
ինչպես շրջկոմները ղեկավարվում են տերիտորիալ բՆԻՆԻԿներին ու ՄՏԿա-
յանների կողմից չսպասարկվող կոլտնտեսությունների արտադրա-
կան բՆԻՆԻԿներին, բայց այս դեպքում արդեն բոլոր հարցերում՝ առանց
բացառություն:

5. Քաղբաժինները հրահանգվում են տվյալ ՄՏԿայանի գործու-
նեյության շրջանում գտնվող կոլտնտեսական բՆԻՆԻԿներին և ստուգում
նրանց աշխատանքը, ազատում ու տեղափոխում են կոլտնտեսական
բՆԻՆԻԿների քարտուղարներին, ղեկավարում են բՆԻՆԻԿ բյուրոները
վերընտրությունները, հրավիրում են կոլտնտեսությունների կուսակ-
ցական ու կոմյերիտական բՆԻՆԻԿների քարտուղարների ու բրիգադա-
յին կուսկազմակերպիչների խորհրդակցություններ, կուսակառավի
ժո-
յին կուսկազմակերպիչների խորհրդակցություններ, կուսակառավի
ժո-
ղովներ, կոլտնտեսություն կոմունիստների ու կոմյերիտականների
ընդհանուր ժողովներ, ըստվորում այդ կոլտնտեսությունների կոմու-
նիստների ու կոմյերիտականների տեղափոխությունը տվյալ ՄՏԿայա-

նի գործունեյության շրջանից դուրս չի կարող տեղի ունենալ առանց
ՄՏԿայանի քաղբաժնի համաձայնություն:

6. ԲՆԻՆԻԿներին ղեկավարելու, այդ թվում նաև ՄՏԿ-ների կուսակ-
ցական բՆԻՆԻԿների և ՄՏԿ-ների գործունեյության շրջանում գտնվող
կոլտնտեսությունների կուսակցական բՆԻՆԻԿների քարտուղարներին հա-
նելու, փոխարինելու և տեղափոխելու ուղղությամբ իր ձեռնարկած
միջոցառումների մասին ՄՏԿայանի քաղբաժինը տեղեկացնում է շրջ-
կոմին, ընդվորում տարածայնության ղեկավար հարցը լուծվում է
մարզկոմի առաջին քարտուղարի կողմից՝ քաղսեկտորի պետի հետ
միասին:

7. Մասսայական տնտեսական-քաղաքական կապանիաներ անց-
կացնելու ասպարիզում ՄՏԿայանի գործունեյության շրջանում գտն-
վող կոլտնտեսություններին ու կուսակցական բՆԻՆԻԿներին ոգնություն
ցույց տալու համար շրջանային, մարզային ու յերկրային կազմակեր-
պությունների կողմից գործուղվող աշխատողներ ուղարկվում են քաղ-
բաժինների միջոցով և աշխատում նրանց ցուցումներով:

8. ՄՏԿայանի գործունեյության շրջանում գտնվող կոլտնտեսա-
կան բՆԻՆԻԿներում կատարվող ընդունելությունների հաստատումն ու
հեռացումները, կուսակցու-
թյան անդամների, թեկնածուների և համա-
կրողների հաշվառումն ու անդամավճարների գանձումը կատարվում են
կուսակցության շրջկոմների կողմից, ընդվորում քաղբաժինները պար-
տավոր են այդ գործում ամեն կերպ ոգնություն ցույց տալ շրջկոմ-
ներին:

9. Քաղբաժինների ու շրջկոմների աշխատանքի միջև ավելի սերտ
կապ հաստատելու համար ՄՏԿայանի և ամենից ավելի խոշոր խորհ-
տնտեսությունների քաղբաժինների պետերը մտցվում են կուսակցու-
թյան շրջկոմի բյուրոյի կազմում, իսկ ՄՏԿայանի քակսեկտորի պե-
տերը համապատասխանորեն մտցվում են մարզկոմների (յերկրկոմների,
ազգային կոմկուսների կենտկոմների) բյուրոյի կազմում, ընդվորում
ցանկալի յե ըստ հնարավորին հաճախակի կիրառել շրջկոմի քարտու-
ղարներին ու համապատասխան ՄՏԿայանների քաղբաժնի պետերի հա-
մատեղ յեղևյթների ու նրանց յերկուսի ստորագրությամբ կայացվող
համատեղ վորոշումների պրակտիկան:

10. 1933 թվականի ընթացքում յուրաքանչյուր ՄՏԿայանի
քաղբաժնում կազմակերպել մեկական մոտ խոշոր, հանրամատչելի թերթ
և քաղբաժնի հաստիքներում մտցնել թերթի խմբագրի պաշտոն:

11. Քաղբաժնի հաստիքներում մտցնել կանանց մեջ աշխատանք
կատարող հատուկ աշխատակցի պաշտոն (կանանց կազմակերպչուհի):

12. 2—3 ամսվա ընթացքում յուրաքանչյուր ՄՏԿայանի քաղ-
բաժնին կից կազմակերպել զբքերի ու լրագրերի կիսակ (կրպակ):

13. ՀամԿ (Բ) Կ ԿԿ-ի վորոշմամբ նախապատրաստված ՄՏԿա-
յանների քաղբաժիններին 2500 շրջիկ կիսոներ ամրացնելու գործն
ավարտել մինչև այս տարվա ոգոստոսի 1-ը:

14. Առաջարկել ԽՍՀ Միության Հողօգտագործության ու Խորհրդային
ժողովրդական քաղաքացիություններին՝ ԿԿ-ի գյուղատնտեսական բաժնի
հետ միասին ձեռնարկումներ մշակել ՄՏԿայանների ու Խորհրդային
թյունների քաղաքացի աշխատողների ագրոնոմիական պատրաստակա-
նությունը բարձրացնելու ուղղությամբ (ագրոտեղեկագրեր, ագրոգրա-
կանություն, հեռակա ուսուցում)։

* * *

Ընդգծելով ՄՏԿայանների ու Խորհրդային թյունների քաղա-
քային հսկայական նշանակությունը գյուղի նոր կարգերն ամրա-
պնդելու գործում, ՀամԿ (բ) Կ Կենտկոմը պարտավորեցնում է կու-
սակցության մարդային ու շրջանային կոմիտեներին՝ ամեն կերպ
ոգնություն ցույց տալ այդ կազմակերպություններին։

ՀԱՄ Կ (բ) Կ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

15-հունիսի 1933 թ.

Թարգմ. Հ. Լեվոնյան
Խմբ. Գ. Խաչատրյան
Մրցադրի 1. Արմյան
Հանձնված է առաջադրված 25 հուլիսի 1933 թ.
Առաջադրված է սպագրելու 31 հուլիսի 1933 թ.
Գլավլիս № 7762 (բ). Հրատ. № 128.
Պատվեր № 15. Տիպո 2000.

Կուսակցի սպարան. Ցերեկան. 166.000 սպ. հո.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0193843

ԳԻՆԸ 60 ԿՈՊ.

29.838

Л. М. КАГАНОВИЧ
Цели и задачи политотделов МТС и
совхозов

Партиздат 1933 Эривань